

1:50.000

HUISSEN

Historische Kring Bommel

Bommel

Haalderen

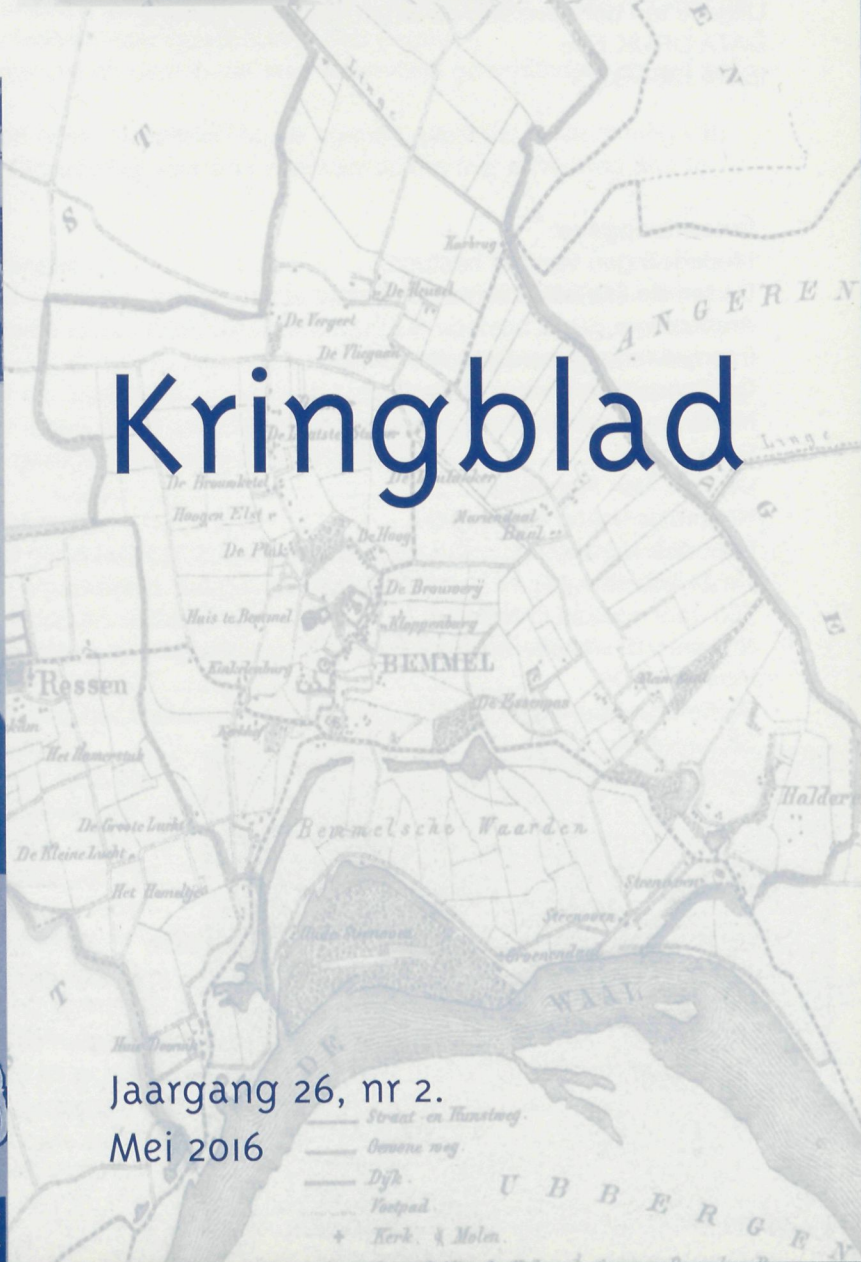
Ressen

OKTOBER
DE SPAARMAAND
VOOR HET GEZIN!

Boerenleenbank
de spaarbank voor iedereen

Kringblad

Jaargang 26, nr 2.
Mei 2016

Uitgave ten behoeve van de leden, jaargang 26 no 2

DATA DRUK Ede

ISSN 1384-9271

Inhoudsopgave:

	Blz.
Mededelingen van het bestuur.....	1
De familie Derksen uit de Molenwei	4
Archeologie.....	14
Internetwetenswaardigheden.....	15
De Boerenleenbank in Bemmeler.....	16
Muntvondst op De Boel.....	25
Rare vogels.....	26
De fam. Van Randwijck.....	28
Nogmaals dokter Horrevorts.....	32
Expositie in Huissen.....	33
De Zwitserse week	34
100 Jaar voetbal in Bemmeler.....	40
Nieuws v.d. website en facebook.....	43
Van Huus Uut	44
Bemmelser plaquettes	49
Schenkeningen	54
Bemmel eind 19e eeuw.....	56

Dit is de vijfenzeventigste uitgave van het Kringblad.

Het voornemen bestaat om het volgende nummer in september 2016 te laten verschijnen.

Kopij voor dit nummer is welkom en kan bij de redactieleden of bij het secretariaat worden ingeleverd. (Voor de gegevens zie achter in dit blad.)

Als uiterste datum voor het inleveren van kopij willen wij graag aanhouden 1 augustus. red.

Mededelingen van het bestuur

Ben van Orsouw

Kort verslag van de Algemene Ledenvergadering

De jaarvergadering is gehouden op dinsdag 15 maart 2016.

Het jaarverslag van de penningmeester over het jaar 2015 en de begroting 2017 werden akkoord bevonden door de aanwezige leden, mede doordat de kascontrolecommissie haar goedkeuring had gegeven.

Dat betekent ook dat de contributie voor leden blijft gehandhaafd op het peil van 2016.

Het bestuur had twee voorstellen op de agenda geplaatst. Instemming van de Algemene Vergadering was een voorwaarde om hier uitvoering aan te kunnen geven.

Het eerste voorstel:

Kunt u akkoord gaan met een vrijwillige bijdrage voor de koffie tijdens avonden georganiseerd door de Historische Kring? Dit voorstel kreeg, met enkele suggesties van leden om die bijdrage daadwerkelijk te ontvangen en het voorstel om dit niet voor bestuursleden te laten gelden gezien de inspanning die het bestuur levert gedurende het jaar, de instemming van de leden. De eigen bijdrage geldt daarbij ook voor bestuursleden.

Het tweede voorstel:

Kunt u akkoord gaan met het voornemen van het bestuur om excursies buiten Bemmelen te organiseren waarbij een eigen bijdrage wordt gevraagd van deelnemende leden en niet-leden?

Ook dit voorstel kreeg de instemming van de aanwezige leden.

Samenstelling van het bestuur na benoeming in de Algemene Ledenvergadering

Na bijna acht jaar nam Nol van Rossum afscheid als penningmeester. In de jaren dat Nol deel uitmaakte van het bestuur is het aantal leden maar vooral het aantal vrijwilligers dat zich inzet voor de Historische Kring Bemmelen geweldig gegroeid.

Nol ontving naast onze dank ook een bos bloemen, die eigenlijk meer voor José bedoeld was voor alle momenten dat ze Nol aan ons moest afstaan.

Nol memoreerde in zijn toespraak het kleine aantal bestuursleden bij zijn start als bestuurslid en de hele kleine groep vrijwilligers. Nol neemt afscheid op een moment dat het bestuur bestaat uit 7 leden en er ruim 40 vrijwilligers in diverse werkgroepen actief zijn. Nol heeft die ontwikkeling gevolgd en verlaat mede daardoor het bestuur met een goed gevoel.

Namens het bestuur dankte Gijs Bouwman hem in zijn toespraak voor het kundige werk als penningmeester en zijn inzet op vele terreinen binnen de Kring gedurende die bijna 8 jaren.

Tijdens de vergadering werden er op voordracht van het bestuur 3 nieuwe bestuursleden benoemd met volledige instemming van de aanwezige leden. Het betreft Maria Loonen, Herman Teunissen en Charles Derksen.

Gijs Bouwman is aftredend maar herkiesbaar. Hij werd met volledige instemming van de vergadering benoemd voor een nieuwe periode in de functie van voorzitter.

Wim Bouwman werd formeel benoemd tot penningmeester en Ben van Orsouw tot secretaris, een post die hij ad interim al had ingevuld vanaf mei 2015.

E-mailadressen

Bij telling van het aantal leden (in totaal 538) en hun adresgegevens bleek dat de Historische Kring Bemmelse geen mailadres heeft van 179 leden. Van de overige 359 leden bleken 30 adressen niet meer te bestaan of te zijn gewijzigd. De wijziging is niet bekend gemaakt bij de secretaris van de Historische Kring.

Het bestuur kan in dit digitale tijdperk slechts 329 leden bereiken via dit medium. Het bestuur wil graag meer gebruik maken van de digitale mogelijkheden en u meer gaan informeren via de mail.

De stukken voor de Algemene Ledenvergadering zijn bijvoorbeeld dit keer per e-mail naar de leden verstuurd. Als u die mail niet hebt ontvangen, beschikt de Historische Kring Bemmelse dus niet over uw mailadres. Als u de stukken alsnog wilt ontvangen en u beschikt over een mailadres, maak dat adres dan kenbaar bij de secretaris (secretaris@historischekringbemmelse.nl). Leden die niet alle ontwikkelingen van het computertijdperk meer hebben gevolgd, blijven post krijgen op de huidige manier, dus via brieven en het Kringblad.

Het Kringblad blijft u natuurlijk thuis in de brievenbus ontvangen.

Website

De website is onlangs weer vernieuwd. Het is zeer de moeite waard om die website vaker te bezoeken. Behalve actuele zaken met o.a. mededelingen over activiteiten voor leden, zijn regelmatig "nieuwe foto's" te zien en worden stukken geplaatst met veel historische informatie. Dat geldt sinds kort ook

voor de pagina met de bekende naam "Je bent een Bemmelaar als" die nu te zien is via de website.

Zeer de moeite waard is ook de PowerPoint presentatie "wandeling door Bommel, Haalderen en Ressen" met prachtige oude foto's en foto's van de huidige situatie in één beeld gevangen, voorzien van tekst. Er verschijnen 4 delen van deze door Charles Derksen samengestelde "wandeling".

Redactioneel

Hoewel de meeste leden al voor de jaarwisseling hun vorige kringblad in ontvangst konden nemen, hebben enkelen daar nog een hele tijd op moeten wachten. Door een misverstand bij de bezorging ging het helaas helemaal fout. Onze excuses!

Ook in een ander opzicht hadden we pech. De redactie had in december tijdig alle 59 pagina's digitaal aangeleverd bij de drukker. Maar toen alles aan het papier moest worden toevertrouwd, ging het mis: de artikelen werden in een geheel andere volgorde afgedrukt dan wij hadden bedoeld en hadden vermeld in de inhoudsopgave. Geen ramp gelukkig, maar toch vervelend als je snel iets wilt terugzoeken.

We hebben in ieder geval ons best gedaan om bij dit nummer alles beter te laten verlopen...

Ter informatie: we hebben besloten om de reeks Narrenspiegels van Henk van Gend voortaan telkens in onze januari-editie te plaatsen.

„FANTASTIES“

bij Modehuis **STOFFELS**

NU!

dag en nacht „PANTY-SERVICE“

UIT DE NIEUWE „JOLITA“ PANTY-AUTOMAAT

Nog een leuk nostalgietje uit de 70er jaren (van de vorige eeuw!).

Toen was het bezit van panty's, die nog ordentelijk in orde waren een groot goed.

Mocht welke dame dan ook onthand zijn, dan bood "Modehuis Stoffels" nu de mogelijkheid tot een service die zich ook uitstreckte tot ver na sluitingstijd.

De Familie Derksen uit de Molenwei (1)

Roy Derksen (genealogie)

Charles Derksen

Zoals al vaker is gebeurd, krijgt een familie uit Bemmeler aandacht in ons kringblad. Wij zijn er aan begonnen en al heel snel kwamen wij tot de ontdekking dat we eigenlijk véél te laat waren. Wij, Roy (van Theet van Bjernd) en Charles (van Mâjje), behoren inmiddels tot de generatie die in deze familie "aan de top, c.q. bijna aan de top staat." Wij realiseerden ons plotseling dat wij geen vragen meer konden stellen aan onze (groot)ouders, ooms of tantes. Ze zijn er niet meer. Als we, naast onze eigen kennis van de familie, nog wat feiten en wetenswaardigheden willen opsteken, zullen we bij onze oudere neven en nichten te rade moeten gaan. Daar hebben we dan ook dankbaar gebruik van gemaakt.

In dit kringblad deel 1.

Herkomst van 10 generaties familie Derksen

De eerste voorouder uit de familiereeks Derksen heette geen Derksen met de familienaam, maar "Jaspers". De meeste mensen hadden voor de invoering van de burgerlijke stand al een familienaam, maar die konden ze nog wel veranderen. Daarbij werd vaak de naam van de vader overgenomen. Dat gebeurde bij de familie Derksen toen de zoon van Derck Jaspers in de akten vermeld werd als Frans Dercksen.

I. Joannes (Jan) Jaspers. Joannes trouwde met Machtelt Nn vóór 1640 vermoedelijk in Didam.

Kind van Joannes en Machtelt:

II. Jasper Janssen is geboren en gedoopt omstreeks 1640 in Didam, zoon van Joannes (Jan) Jaspers (zie I) en Machtelt. Jasper is overleden na 1678 en voor 1681 in Didam.

Jasper trouwde op 05-12-1661 in Didam met Hilleken Tonnissen. Hilleken is geboren en gedoopt in Didam, dochter van Tonis Derks.

Kind van Jasper en Hilleken:

III. Derck Jaspers is geboren en gedoopt omstreeks 1665 in Didam, zoon van Jasper Janssen (zie II) en Hilleken Tonnissen.

Derck trouwde op 19-02-1702 in Didam met Elsen Hendriks. Elsen is geboren en gedoopt in Billerbeck (Munster) Duitsland, dochter van Hendrik Alberts.

Kind van Derck en Elsen:

IV. Frans Dercksen is geboren en gedoopt omstreeks 1705 in Didam, zoon van Derck Jaspers (zie III) en Elsen Hendriks. Frans is overleden op 09-10-1782 in Lathum, ongeveer 77 jaar oud.

Frans trouwde, ongeveer 32 jaar oud, op 05-05-1737 in Lathum met Mechtelt Boerstal alias Harmsen of Lenderingh. Mechtelt is geboren en gedoopt in Lathum, dochter van Hermanus (Harmen Tonissen (Lenderingh) en Bernardina (Beerentje) Boerstal.)

Kind van Frans en Mechtelt:

V. Hermanus Derksen is geboren en gedoopt op 06-09-1739 in Lathum, zoon van Frans Dercksen (zie IV) en Mechtelt Boerstal alias Harmsen of Lenderingh. Hermanus is overleden op 26-02-1815 in Netterden, 75 jaar oud. Hermanus trouwde, 28 jaar oud, op 04-05-1768 in Groessen met Elisabetha Meijer(s), 26 of 27 jaar oud. Elisabetha is geboren en gedoopt omstreeks 1741 in Groessen, dochter van Arnoldus (Arent) Meijer(s) en Maria Abbink(s). Elisabetha is overleden op 04-09-1813 in Netterden, 71 jaar oud.

Kind van Hermanus en Elisabetha:

VI. Jan Franciscus Derksen, handarbeider (1813), dagloner (1823) is geboren en gedoopt op 22-03-1769 in Groessen, zoon van Hermannus Derksen (zie V) en Elisabetha Meijers. Jan Franciscus is overleden op 10-12-1844 in Gendt, 75 jaar oud.

Hier zijn we dus in de Betuwe aangeland.

Jan Franciscus trouwde, 45 jaar oud, op 11-11-1814 in Gendt met Hendrina van Mierlo, 19 jaar oud. Hendrina is geboren en gedoopt op 15-06-1795 in Duiven, dochter van Cornelis van Mierlo en Lijsbeth Hulshorst. Hendrina is overleden op 13-05-1883 in Bemmelen, 87 jaar oud.

Kind van Jan Franciscus en Hendrina:

VII. Hermanus Derksen, dagloner(1848), steenbakkersbaas (1866-1877), tabaksplanter (1877-1891), is geboren op 04-08-1823 in Gendt, zoon van Jan Franciscus Derksen (zie VI) en Hendrina van Mierlo.

Hermanus trouwde, 24 jaar oud, op 10-11-1847 in Gendt met Willemina Janssen, 26 jaar oud.

Willemina is geboren op 25-02-1821 in Bemmelen, dochter van Wilhelmus Henricus Jansen en Hendrina Mom. Willemina is overleden op 29-12-1888 in Bemmelen, 67 jaar oud.

Kind van Hermanus en Willemina:

VIII. Franciscus Derksen, steenbakkersbaas (1862), bakker en winkelier (tot 1897), is geboren op 06-05-1848 in Gendt, zoon van Hermanus Derksen (zie VII) en Willemina Janssen. Franciscus is overleden op 25-05-1897 in Bemmelen, 49 jaar oud.

De familie Derksen

Fransiscus trouwde, 23 jaar oud, op 08-01-1872 in Bemmeler met Cornelia, Maria Burgers, 24 jaar oud. Cornelia, is geboren op 22-01-1847 in Gendt, dochter van Johannes Burgers en Hendrina Thijssen. Cornelia, is overleden op 11-10-1922 in Bemmeler, 75 jaar oud.

Kind van Fransiscus en Cornelia:

IX. Hermanus Johannes Derksen, bakker (1897-1922), molenaar (1922) en tuinder, is geboren op 07-12-1872 in Bemmeler, zoon van Fransiscus Derksen (zie VIII) en Cornelia, Maria Burgers. Hermanus is overleden op 03-05-1956 in Bemmeler, 83 jaar oud.

Hermanus trouwde, 28 jaar oud, op 11-01-1901 in Bemmeler met Adriana Elisabeth van Meurs, 19 jaar oud. Adriana is geboren op 01-04-1881 in Bemmeler, dochter van Frederikus van Meurs en Theodora, Johanna van Leunen. Adriana is overleden op 11-12-1955 in Bemmeler, 74 jaar oud.

Voorgeschiedenis

Hermanus Derksen (1823-1903) was een dagloner, steenbakkersbaas en tabaksplanter te Bemmeler. Hij bezat meerdere hofsteden en landerijen te Bemmeler, Haalderen en Gendt. Hermanus woonde in een woonwinkelhuis met woning, schuur, berg en molen genaamd "De Viestheuvel". (Overigens wordt de naam ook wel als Fiestheuvel geschreven. Waar de naam vandaan komt is ons geheel onbekend.) Deze woning stond aan een straatje, een zandpad, dat voorheen de Molenwei heette en waar nu de huidige Flierenhofstraat ** nr. 38 gevestigd is. In deze woning is hij in 1903 overleden. De zoon van Hermanus, Franciscus Derksen, was al in 1897 overleden, maar in een koop-verkoopcontract tussen Cornelia Maria Burgers (de vrouw van Franciscus) en Hermanus Johannes Derksen (zoon van Franciscus) staat dat op 22 april 1908 "De Viestheuvel" overgedragen wordt op deze zoon.

** Verklaring van de straatnaam Flierenhofstraat

In het jaar 1954 werd door de raad van de gemeente Bemmeler het besluit genomen dat alle straten voortaan namen moesten hebben, en de huizen nummers. Bij deze gelegenheid kreeg het achterstraatje dat zich achter het huis "de Vlierenhof", nabij de Oostervelden, afsplitst van de Dorpsstraat en liep tot aan de Leemkuilselaan, de nieuwe naam Flierenhofstraat. Waarom de straatnaam met een "F" geschreven wordt en niet met een "V" zoals het huis heet, is niet meer te achterhalen. Mogelijk is het gewoon een verschrijving geweest. Bij een latere uitbreiding van Bemmeler werd in 1969 de Flierenhofstraat verlengd tot aan de huidige Sportlaan bij de oprit naar de dijk (waarbij een gedeelte van de Molenwei dus van naam veranderde in Flierenhofstraat.)

Herman en Lies Derksen - van Meurs.

Herman Derksen en Lies van Meurs

Hermanus Johannes Derksen werd geboren op 7 december 1872 te Bemmelen en was de oudste zoon uit het gezin van 10 kinderen van voornoemde Franciscus Derksen en Cornelia Maria Burgers. Adriana Elisabeth van Meurs werd geboren op 1 april 1881 te Bemmelen en was de oudste dochter uit het gezin van 11 kinderen van Frederikus van Meurs en Theodora Johanna van Leunen. Het stel trouwde op 11 januari 1901 te Bemmelen. Het grote gezin Derksen-van Meurs bestond uit 11 kinderen, namelijk 9 zonen en 2 dochters, met de namen Frans, Cor, Frits, Jan, Gerard, Wim, Harrie, Bernard, Marie, Theo en Herman. (Harrie is reeds jong overleden.)

Alle kinderen uit het gezin zijn geboren in huis "de Viestheuvel" dat aan de Molenwei stond en dat door de brand van 28 juli 1934 geheel verwoest werd.

Zaterdag, 28 juli 1934. Herman jr. was met zijn zus Marie op de fiets op weg naar Meddo bij Winterswijk, waar zus Cor woonde. Toen ze de pont in Pannerden over waren en eens achterom keken, zagen zij een forse rookkolom omhoog stijgen. Er klonk nog een opmerking als "Nou, 't fikt daar goed," waarna men verder trapte. 's Middags in Meddo aangekomen zei zus Cor dat ze voorlopig maar moesten blijven, "omdat ze geen bed meer hadden." Toen ze Cor wat schaapachtig aankeken, zei deze dat ze "ook geen huis meer hadden." Daarna viel het kwartje al heel snel. Het gezin heeft toen een jaartje in de kippenschuur gewoond, terwijl er een nieuwe Viestheuvel werd

gebouwd. Ook het pand waar toen bakker Huisman in zat, daarna Van Merwijk en later Frits Derksen, werd snel herbouwd en boerderij de Leemkuil herrees ook weer uit de as.

De brand van de Viestheuvel

In het krantenartikel over die zaterdag staat het volgende beschreven;

"Drie huizen te Bemmeler verbrand - Er was hevige wind en gebrek aan water.

Te Bemmeler is hedenmorgen in de dicht bewoonde buurt de Molenwei een ernstige brand uitgebroken, waarbij drie groote panden in de

asch zijn gelegd. Omstreeks 8 uur bemerkte bewoners, dat het huis van den mole-

*naar A.J Derksen in lichterlaaie stond. Spoedig daarna sloeg het vuur over op een perceel, eveneens toebehoorend aan den heer D., dat bewoond werd door den bakker en winkelier Huisman. Ten gevolge van den hevigen wind, nam de brand steeds in omvang toe. Door gebrek aan water konden de brandweren uit Bemmeler en Elst niet veel hulp verleen. Het gevolg was, dat spoedig ook de schuren en hooibergen van de kapitale boerderij de Leemkuil van den heer A.W Costermans en vervolgens zijn woning door het vuur werd aangetast. (Brandende plukken uit de hooiberg waaiden over naar de Leemkuil. Red.) Uit de woningen van den heeren Derksen en Huisman kon slechts zeer weinig worden gered. Bij den heer Costermans kon een gedeelte van den boerderij-inventaris alsmede van den inboedel uit het woonhuis in veiligheid worden gebracht. De schade, die zeer aanzienlijk is, wordt gedeeltelijk door verzekering gedekt. Omtrent de oorzaak van den brand is niets bekend.** Deze brak uit, terwijl de vrouw van den heer D, alleen thuis was."*

De oude Fiestheuvel van vóór de brand. Rechts de Leemkuil van Costermans. V.l.n.r: Cor, Kit, Marie, opa Herman, een broer van opa en vooraan Herman jr.

****** Feit is dat bij opa telkens de stoppen doorsloegen. Niet figuurlijk maar letterlijk. De aannemer/elektricien Peren werd er dan bijgeroepen. Er werd dan niet gezocht naar de oorzaak, maar er werd gewoon een nieuwe stop of lamp ingedraaid. Dat moest natuurlijk een keer fout gaan.

Alle drie de huizen werden kort na de brand weer opgebouwd.

Een bekende uitspraak van opa Herman was "Klim maar niet zo hoog dan

val je niet zo diep". Met andere woorden: schep maar niet zo op en doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg.

Adriana Elisabeth van Meurs overleed op 11 december 1955 te Bemmelt op 74-jarige leeftijd

Hermanus Johannes Derksen overleed op 3 mei 1956 te Bemmelt op 83-jarige leeftijd.

Op 11-01-1951 komt burgemeester van Elck opa en opoe feliciteren met hun 50-jarig huwelijk.

Frans Derksen

Franciscus Frederikus (Frans) werd geboren op 16 juni 1901 te Bemmelt en overleed daar op 4 oktober 1981. Hij was de oudste van het gezin. Hij was café-eigenaar aan de Dorpstraat te Bemmelt waar later de ABN AMRO was en nu een kunstgalerie is gevestigd.

Hij was gehuwd met Lena Derksen uit Gendt († 25 oktober 1992). Ze kregen zeven kinderen waarvan er een, Fransje, op jonge leeftijd verdrong. Een latere zoon kreeg ook de naam Frans.

Frans en Lena hebben elkaar leren kennen bij het paasvuur in Gendt. De vlam sloeg al gauw over. Op 23 november 1926 zijn ze getrouwd.

De familie Derksen

Frans had met een lening van zijn vader de grote boerderij van Sanders gekocht. Die stond op de plaats waar nu nog het naoorlogse pand staat (was ABN AMRO bank, nu galerie.). Ook de gronden waar nu bijvoorbeeld de zaak van Van Appeldoorn staat, hoorden daar bij, tot en met de boomgaard aan de zeeg, nu het pad langs de Donatusschool. Tot de eigendommen behoorden toen ook percelen, oostelijk van

Sandershof. Later verkocht hij o.a. een perceel grond aan Van Appeldoorn, die daar na de oorlog het huidige pand bouwde. De oude boerderij was volgens Bets Derksen een prachtig en groot pand met o.a. een enorme zolder. Helaas zijn ons van dit pand geen duidelijke foto's bekend. In de oorlog is dit pand grotendeels verwoest, waarna Frans het huidige pand liet bouwen. Het achterste gedeelte van de oude boerderij bleef gespaard en werd woonhuis waar eerst Bernard en later Herman jr. met hun gezinnen woonde.

Het hele gezin van Frans en Lena, met v.l.n.r.: Frans, Corrie, Gé, Frans jr, Thea, Herman, Lena en Bets.

Naast het café had Frans nog een pruimenbongerd achter zijn huis en ook twee schuren met kippen. Ten slotte runde hij nog in het kantoortje, helemaal links op de foto, het GTW-agentschap. Je kon daar de busabonnementen e.d. kopen. Hij deed dat samen met de heer Vermeulen uit de Flierenhofstraat en de heer Groen van Wettum uit de Papenstraat.

Broer Herman woonde dus met z'n gezin in het huis dat pal achter het huis van Frans stond, daar waar nu de fysiotherapeut is gevestigd. De kippen liepen meestal los in de bongerd die door Frans was afgezet met een gammel stuk gaas. Regelmatig liepen de kippen op plaatsen waar Frans ze niet wilde hebben. Dan probeerde hij ze met wijd gespreide armen te bewegen terug te gaan naar het stuk bongerd waar ze gerechtigd waren te lopen. Maar kippen

zijn soms wat eigenwijs en vliegen dan precies de andere kant op. Vaak werd Frans dan giftig, greep een stuk hout of een steen en gooide die richting kippen. Dan kón het wel eens

Café 't Centrum dat vele Bemmelnaren zich nog goed zullen herinneren.

gebeuren dat er eentje sneuvelde. Kwam Frans later met een dooie kip aanlopen, gooide die bij onze achterdeur neer met de woorden: "Hier, vûr de soep." Hadden wij weer kippensoep. Nou méén ik me váág te herinneren dat, als zo'n gift wat te lang geleden had plaatsgevonden en wij zin hadden in kippensoep, wij doorgaans geheel argeloos en per ongeluk of zo, een stuk gaas pletten, waarna we haastig naar voren liepen met de boodschap: "Ome Frans, de kiepe lope los." Héél rustig beende hij dan naar achteren, waarna die rust al gauw weer veranderde in blinde woede en er een kip sneefde. Lekker joh, die soep! Maar Frans had een gouden hart. Hij kon, net zoals zoveel andere Derksens, wel eens flink uit de slof schieten, maar vijf minuten later was hij het alweer vergeten.

Frans had ook de eerste televisie in Bemmél. Het was een enorm grote kast met een héél klein beeld van het merk Philips. Als er voetballen werd uitgezonden zat het café vol. De achterste belangstellenden hadden dan wel een verrekijker nodig.

Beroemd is het verhaal dat Frans zich had verslapen, terwijl hij het GTW-kantoor had moeten openen. De chauffeur en de conductrice stonden voor een gesloten deur, terwijl hun spullen, de tas met kaartjes e.d., binnen lagen. Dus werd de bus "met de kont" tot tegen de gevel gereden, de chauffeur klom via het trapje naar het imperiaal en kon zo net op het slaapkamerraam van Frans en Lena kloppen. Dat kon toen allemaal. Er kwam verder toch niks door de straat gereden in die tijd, 's morgens zo vroeg.

Cor Derksen

Theodora Cornelia Derksen werd op 30 november 1902 in Bemmél geboren. Zij trouwde op 17 oktober 1928 met Johannes Gerhardus Overkamp, geboren te Meddo op 19 augustus 1896 en overleden op 16 juni 1956.

In Meddo woonde Frans Timmen met zijn gezin. Zijn vrouw Anna was een zus van opoe Lies Derksen uit Bemmél. Als er in het gezin Timmen kinderen werden geboren, werd er bijgesprongen door opoe Lies. En bij het derde kind ook door Cor. Gerrit Overkamp was een vriend van Frans Timmen en zo is 't gekomen.

Zij woonden op de boerderij Huize Sevink in Meddo. Daar werden negen kinderen geboren: Henny (die we alleen maar kennen als Hans), Anny (die altijd Zus werd genoemd), Herman, Betsy, Riet, Frans, Willy, Nelly en André. De zoons zijn inmiddels overleden. De dochters, Zus, Bets, Riet en Nelly leven nog. Ik kan me nog herinneren dat wij rond 1960 daar eens op vakantie zijn

geweest. Een Eldorado. Hooien gebeurde nog met paard en wagen. Er stonden nog korenbloemen op de akkers. Er werd 's avonds nog met de knieën op de plavui-zen gebeden. (Gelukkig lag ik als blaag dan al lang op bed). Er waren grote schuren, er lag een

perceel bos achter de boerderij. Kortom, gewéldig was 't daar! Ik ben er een paar jaar geleden nog een langs gekomen. Laten we zeggen dat het er "veranderd" is. "Het tuinpad van mijn vader" is daar ook niet meer te vinden!

Frits Derksen

Frederikus Franciscus (Frits) werd geboren op 11 juni 1904 te Bemmelen en overleed aldaar op 6 oktober 1979. Hij was gehuwd met Johanna Paulina van den Bergh, 14 februari 1906 te Wamel, ze overleed 24 februari 1971 te Bemmelen.

Ze hadden drie dochters, Jopie († 21 maart 2007), Riet en Elly (tweeling).

Frits was bakker aan de Molenwei te Bemmelen, in het huis op de hoek van de huidige Flierenhofstraat, Molenwei en Wardstraat, later de Heksenketel.

Ome Frits was mijn peetoom. Hij kon er, net als Frans, af en toe "een gruwelijke knup overheen leggen" en was vijf minuten later alles alweer vergeten. Befaamd was hij als "coureur" met zijn transportfiets en later transportbrom-

fiets. Dat was een (brom)fiets met een grote tenen mand aan het stuur. Daarin zaten de broden, rollen beskuit, peperkoe-ken, kortom alles wat hij uit-ventte. 's Morgens in alle vroegte opstaan, de oven opstoken, deeg maken, afwe-

Jo en Frits bij het huwelijk van Jopie.

gen, in de bussen doen en bakken. Daarna op de (brom)fiets heel Bommel door. Geloof me: dat was hard werken. Hij sjeesde door weer en wind en iedereen verbaasde zich dat het allemaal goed ging. Hoewel, hij is weleens in de Oostervelden, wat toen nog een zandweg was, in de naastgelegen sloot gereden. D'r zal wel een zwarte kat zijn overgestoken!

Ik ging hem altijd helpen voor de Kerst, Pasen, Kermis, enz. Vooral als hij taarten had gebakken bleef er altijd wel een bakje ananas over waarin hij dan een flinke kledder slagroom gooide. Dat mocht ik dan opsmikkelen. Zo smaakt het tegenwoordig niet meer!

Tante Jo was een gruwelijk lief mens. Als we bijvoorbeeld 's winters gingen "schulleke lopen" (proberen of het ijs op de sloot langs de Leemkuilselaan al sterk genoeg was waarbij dan telkens bleek dat dat niet het geval was), liepen wij met onze natte zoolen nooit naar huis, maar altijd naar tante Jo, die dan alles naast de platte kachel te drogen hing. Daarbij sprak ze ons ook altijd vermanend toe maar die woorden werden stevast vergezeld door een lekker koekje.

Helaas is van oom Frits geen enkele foto bekend met zijn befaamde brom-transportfiets. Wel van de voorloper daarvan, de gewone transportfiets, hier met dochter Jopie voorop.

*V.l.n.r.
Riet, Elly (tweeling)
en Jopie.*

In het septembernummer van het kringblad volgt deel 2 over de familie Derksen uit de Molenwei.

Werkgroep Archeologie zoekt versterking

Vincent Roelofs

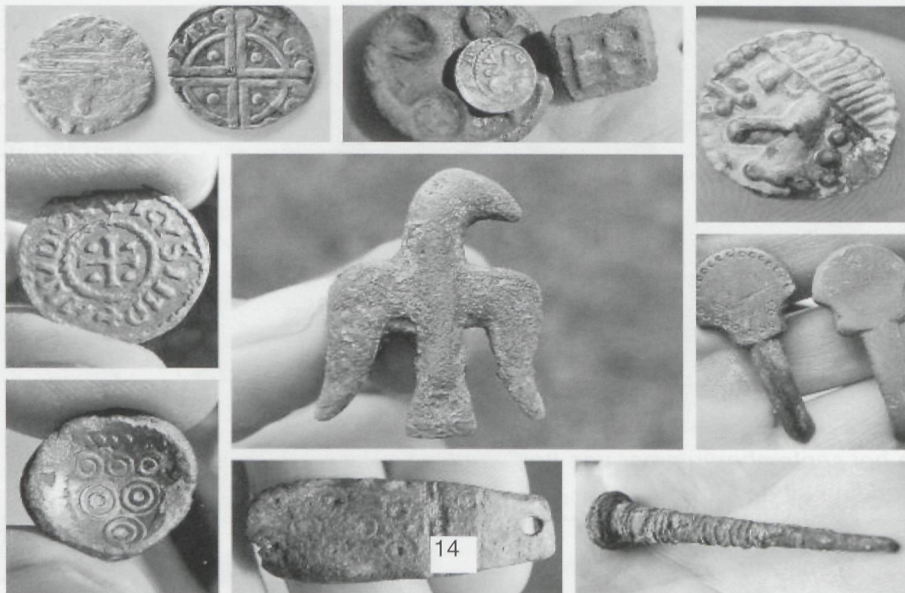
Ons kringgebied is archeologisch gezien enorm rijk en interessant. Op de oude oeverwallen langs de vroegere rivierlopen zijn al vanaf ver voor het begin van onze jaartelling menselijke activiteiten geweest en die hebben hun sporen nagelaten.

Over de mogelijkheden voor de werkgroep Archeologie zijn we duidelijk voorgelicht door de archeoloog Gido Hordijk, en Miriam de Groot, vicevoorzitter van de AWN (vereniging voor vrijwilligers in de archeologie) afdeling Nijmegen. Beiden hebben toegezegd hun expertise met ons te willen delen.

Wat kan/mag de werkgroep archeologie doen? Te denken valt aan het fotograferen en archiveren van onze bodemvondsten, onderhoud van ons eigen museumpje, contacten met de gemeente en de reguliere archeologie, en last but not least, actief meehelpen bij lokale opgravingen! Ook zijn er mogelijkheden om in overleg met de gemeente zelf iets te ondernemen/onderzoeken daar waar gegraven wordt, maar waar geen reguliere archeologie bij betrokken is.

De AWN organiseert een beginnerscursus archeologie die 6 avonden gaat duren te beginnen in november.

Mocht je interesse hebben om mee te doen met onze werkgroep Archeologie, neem dan contact met ons op: vinnie1648@outlook.com.

Internet wetenswaardigheden

Adri Stuart

WatWasWaar

De website www.watwaswaar.nl, waar sinds 2007 scans van de collectie Kadastrale Kaarten 1811-1832 te zien was, is per 1 januari 2016 beëindigd. De gehele collectie scans is vanuit WatWasWaar overgedragen aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Deze digitale collectie omvat ruim 17.000 scans van het losbladig kaartsysteem van getekende kadastrale overzichtskaarten en detailkaarten (verzamelplannen en minuutplannen) en ruim 143.000 scans van de pagina's van de bijbehorende oorspronkelijke aanwijzende tafels (OAT-bladen).

Daarnaast bevat de beeldbank ongeveer 750.000 foto's en tekeningen van gebouwd erfgoed, afbeeldingen van (maritieme) archeologie en landschap. Zie <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/> en geef bij "Zoek een afbeelding" eens Bemmeloord of Ressen in.

Overige collecties

WatWasWaar bevatte nog diverse andere collecties of "kaartlagen". Dat waren bijvoorbeeld scans van RAF-luchtfoto's uit WOII, diverse collecties scans van historische kaarten en OAT-perceelinformatie van een aantal gedeeltes van Nederland. Deze collecties zijn niet overgedragen aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Met de collectie-eigenaren wordt nog overlegd wat hiermee gedaan zal worden.

Kaartenverzameling Gelders Archief

Op de website www.archieven.nl is o.a. een gedeelte van de kaartencollectie van het Gelders Archief te zien. De originele kaarten liggen in het Gelders archief. Als je die daar wilt bekijken noteer dan van de afbeelding het archief-blok nummer en het kaartnummer of inventarisnummer dat bij de Details te zien is (zie Signatuur).

Zie:

<http://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=129&miadt=37&milang=nl&miview=gal>

Geschiedenis van de Boerenleenbank

René Haegens

Ruim een jaar geleden sloot het kantoor van de Rabobank aan de Markt in Bemmeler. Maar daar gaat een geschiedenis van 110 jaar aan vooraf die begon met een eenmanskantoor op De Plak.

Landbouwkredieten

Eén van de redenen voor de oprichting van de boerenleenbank was de landbouwcrisis aan het eind van de 19e eeuw. De prijzen voor landbouwproducten daalden en veel boeren gingen failliet. Hulp van de overheid kwam er niet en de grote banken waren niet geïnteresseerd in de kleine bedrijfjes. In Duitsland waar toen vergelijkbare problemen waren, kwam Friedrich Wilhelm Raiffeisen (burgemeester van Flammersfeld) op het idee om een landbouwkredietvereniging op te richten die de lokale boeren en kleine zelfstandigen krediet verschafte uit lokaal aangetrokken spaargelden.

De 'Raiffeisenbanken' bleken in een behoefte te voorzien en in 1895 ontstonden ook in Nederland de eerste coöperatieve boerenleenbanken. De bestaande tegenstellingen tussen katholieken en protestanten zorgden ervoor dat er in 1898 in Utrecht een protestantse Raiffeisenbank werd opgericht, en in hetzelfde jaar in Eindhoven een aparte katholieke Boerenleenbank.

In 'Huize Hoogen Eest' aan De Plak was de eerste Bemmelse Boerenleenbank gevestigd.

Boerenleenbank voor katholieken

In de Over-Betuwe was Elst er snel bij. Al in de zomer van 1898 richtte de Gelderse Boerenbond er een boerenleenbank op, waar zowel katholieken als andere christenen

terecht konden. Ook veel Bemmelse boeren werden daar lid. Maar dat was van korte duur, want drie jaar later besloot Elst om geen kredieten meer te verstrekken aan agrariërs buiten de gemeente.

Toch duurde het nog erg lang voordat ook Bemmeler een eigen boerenleenbank kreeg. Pas op 15 november 1905 werd de eerste vergadering gehouden die uiteindelijk leidde tot de oprichting van een eigen bank. Er hadden

zich 48 leden opgegeven en een maand later werd het bestuur gekozen: J. Jansen (directeur), H.N. Verweijen (onderdirecteur), J. Huisman, A. Peters en W.Th. Knipping. Daarnaast kwam er een raad van toezicht bestaande uit de zeereerwaarde heer Ketelaar (president), Th. van Elferen (vicepresident) en W. van 't Hullenaar (secretaris). De eerste statuten werden ook ondertekend door initiatiefnemer F.J. Natrop. Als kassier werd benoemd A.D. (Toon) Peters.

In 1906 sloot de Bemmelse Boerenleenbank zich aan bij de Centrale Bank in Eindhoven.

Raiffeisenbank voor protestanten

Maar ook voor de protestanten in Bommel kwam er een eigen Raiffeisenbank. Op 26 juli 1918 vond in koffiehuis 'de Arend', op initiatief van de Coöperatieve Landbouwvereniging, de oprichtingsvergadering plaats. Die dag werden 48 personen lid. Het bestuur dat werd gekozen, bestond uit J. Homan van der Heide (directeur), L.J. van Nieuwenhuyzen (2e voorzitter) en L. van Woudenberg (secretaris). Daarnaast twee plaatsvervangende bestuursleden: C.J. Breunissen en A.J. van de Poll. De raad van toezicht bestond uit notaris P.W.Ph. van Bunge (voorzitter), ds. W. Stoel (secretaris) en A.J. van de Poll (2e voorzitter). Al spoedig werd de heer Breunissen voorzitter, en hij zou dit blijven tot 1964.

De bank kreeg als naam 'Coöp. Boerenleenbank Bommel', later veranderd in 'Coöp. Raiffeisenbank Bommel-Lent'. De eerste kassier was Richardus Rijksen.

Spaarbankboekje

De twee belangrijkste taken van de bank waren het in ontvangst nemen van de spaarcenten van de cliënten, en het verstrekken van leningen aan andere klanten.

Spaarders lieten hun tegoeden bijschrijven op een spaarbankboekje of op een deposito waar het een jaar vast stond. Daarna werd elk jaar de rente met de hand bijgeschreven. De inlegger moest daartoe met zijn boekje in het begin van het nieuwe jaar op kantoor komen. Klanten die geld wilden lenen, moesten een aanvraag indienen, en die werd dan door het bestuur beoordeeld. Het ging in het algemeen over kleine bedragen: bijvoorbeeld 100 gulden voor een koe, of 50 gulden voor een varken. De leners moesten altijd voor het eind van het jaar hun aflossing en rente contant bij de kassier voldoen.

Omdat de plaatselijke bank in de beginjaren nog niet terecht kon bij een centrale bank, was het soms een groot probleem om de tegoeden van de spaarders in evenwicht te houden met de te verstrekken kredieten. Men kon niet méér uitlenen dan de spaarders hadden ingebracht, waarbij ook nog een gezonde buffer in kas moest worden gehouden.

De eerste kassiers

Het werk van kassier (later 'directeur' genoemd) vergde oorspronkelijk niet zo veel tijd. Het was een nevenbaan. Zo was het hoofdberoep van de kassier van de Raiffeisenbank in Bemmell eigenlijk hoofdonderwijzer (van de protestants-christelijke school) en de eerste kassier van de Boerenleenbank was tuinier.

Het salaris was uiteraard ook niet echt hoog. Peters kreeg in het begin 25 gulden per jaar; Rijkssen ontving 50 gulden (in 1918), oplopend tot 100 gulden in 1919.

Er was ook geen apart kantoorgebouw. De werkzaamheden vonden gewoon plaats bij de kassier aan huis. Als je wat wilde inleggen op je spaarbankboekje, en je meldde je bij het huis van kassier Peters, dan kwam het wel eens voor dat je hem eerst achter van het land, tussen de bessenstruiken, moest weghalen.

Omdat Toon Peters in 1905 nog in 'Huize Hoogen Eest' aan De Plak woonde, was op deze plek dus eigenlijk de eerste Bemmelse Boerenleenbank gevestigd. Later verhuisde hij, met het kantoor, naar Zandsestraat 8. Kassier Richardus Rijkssen van de Raiffeisenbank woonde als hoofd van de protestants-christelijke school in het meestershuis naast de Nederlands Hervormde kerk.

Gemeentespaarbank

In Bemmell was echter nog een derde organisatie die ging bankieren: de gemeente. In 1912 riep de gemeenteraad een gemeentespaarbank in het leven, met als doel alle kleine spaarders de gelegenheid te geven hun spaargeld veilig en voordelig te beleggen. Drijvende kracht achter dit initiatief was burgemeester De van der Schueren, wiens familie in Nijmegen eigenaar was van de Centrale Effecten- en Administratiebank Van den Arend en De van

BOERENLEENBANK

VOOR

BEMMEL, RESSEN EN HAALDEREN

TE BEMMEL

OPGERICHT FEBRUARI 1906

KASSIER: A. D. PETERS - BEMMELSCH HOF

TELEPHOON No. 2618

OMZETCIJFER OVER 1928 CIRCA
TWEE MILLIOEN GULDEN

RESERVE ONGEVEER 10.000.—

Rentevergoeding voor direct opvorderbaar 3 %
en voor één jaar deposito 3 1/2 %

VERSTREKT GELDEN in loopende rekening
en voorschot à 4 %. (Provisie 1/4 % van de
ontvangsten en 1/20 % van de uitgaven).

1928

der Schueren. Boekhouder van de bank was gemeentesecretaris Jansen. Elke dinsdagavond konden mensen bij hem aan huis terecht. Voor de inwoners buiten het centrum van Bemmelen, hield hij elke donderdagavond zitting in de openbare school in Doornenburg, en elke vrijdagavond in Angeren. De spaarrente was maximaal drie procent, maar boven de 10.000 gulden werd géén rente vergoed. Het grootste deel van het ingelegde geld werd gestoken in aandelen in de rijksschuld.

De gemeentespaarbank had echter geen lang leven. Nadat in 1922 de Administratiebank in Nijmegen failliet was gegaan, ging in 1925 ook de gemeentebank (die veel zaken deed met de Nijmeegse bank) ter ziele.

Kassier/directeur Theodoor Sloot

Toon Peters werd als kassier van de Boerenleenbank opgevolgd door Theodoor Sloot.

Theodoor was al enige tijd bestuurslid van de Boerenleenbank toen hij in 1943 werd benoemd tot kassier/directeur. Hij was al in 1925 op Strijdhagen komen wonen en verhuisde in 1938 naar zijn nieuwgebouwde woning aan het Vossenhol 22. Behalve kassier was hij ook plaatselijke bureauhouder van het Rijksbureau voor Voedselvoorziening. Het Rijksbureau was net voor de oorlog opgericht om de voedselvoorziening in goede banen te leiden, waarbij tijdens de oorlog de belangen van de bezetter voorop stonden. Theodoor moest met zijn mensen bijvoorbeeld bij boeren registreren hoeveel vee ze hadden, en hoeveel graan ze produceerden. Als kantoor voor beide activiteiten diende de voorkamer en suite: aan de ene kant van de schuifdeuren was het Boerenleenbankkantoorje, aan de andere kant het kantoor van de bureauhouder.

Het werk voor de bank kostte de eerste tijd slechts enkele uren per week, maar dat aantal nam gaandeweg zo snel toe dat hij een vaste hulp nodig had. Dat werd juffrouw Helmich die aan de Zandsestraat bij haar broer woonde.

Telephone K. 8801-342

1949

GARD 219HDM

Administratie met pen en papier

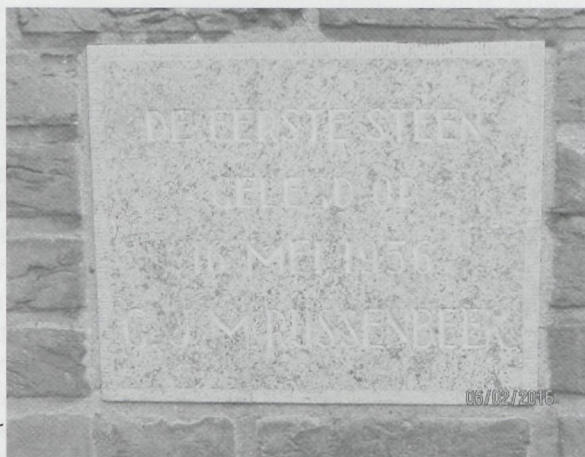
In 1952 kreeg Theodoor bij het werk ondersteuning van zijn zoon Ben. Ben wilde aanvankelijk de tuinbouw in, en had ook een tuinbouwopleiding gevolgd, maar zijn vader wist hem na lang praten, op andere gedachten te brengen: Ben ging bankieren. Eerst wat aarzelend, maar gaandeweg met steeds meer plezier. Hij promoveerde al spoedig tot eerste assistent. Ben kan zich herinneren hoe de eerste jaren de meeste transacties op de bank in contanten verliepen. 'De boeren kregen bijvoorbeeld hun melkgelden in een papieren zakje dat met de lege melkbussen werd afgeleverd. Dat contante geld brachten ze vervolgens naar de bank. Het was al een hele stap vooruit toen de melkfabriek bij ons lijsten aanleverde met de namen van de veehouders en het te ontvangen bedrag. De veehouders kwamen vervolgens het melkgeld bij ons opnemen. Nog weer later werd er voor de klanten een rekening-courant geopend, en konden ze naar behoefte geld opnemen of overmaken naar derden.'

Maar er waren geen computers, alles ging met de hand. Terwijl het aantal klanten groeide: niet alleen boeren en tuinders, maar ook middenstanders, werknemers en mensen met vrije beroepen. Dat alles zorgde ervoor dat het kantoor aan huis aan de kleine kant werd. Ben: 'Je kwam bij ons binnen door de voordeur en kwam dan in de hal die tevens diende als wachtkamer. Er stond een bankje voor de klanten, maar tijdens drukke dagen zaten de mensen op de onderste treden van de trap. Dan kwam je in ons kantoorje van drie bij vier meter. Daar zaten we met z'n drieën, waarbij ook nog plaats was ingeruimd voor de brandkast en de haard. We waren al heel snel toe aan een grotere ruimte.'

Ook bijkantoren

In 1956 was het zover: de Boerenleenbank betrok een geheel nieuw kantoor aan de Herckenrathweg 9, het pand waar later de Praktijk voor Verloskunde Lingewaard werd gevestigd. Er was ook een dienstwoning bij die Ben (in dat jaar getrouwd) ging bewonen. Na vijf jaar droeg Theodoor het directeurschap van de bank over aan zijn zoon.

Het kantoor aan de Herckenrathweg werd daarna nog enkele keren verbouwd: eerst kwam er een uitbreiding aan de westkant, later werd ook het

woonhuis erbij getrokken. Ben verhuisde toen weer terug naar het Vossenhol.

Er kwamen ook twee bijkantoren: eentje (in 1966) aan het Mariaplein in Haalderen, het andere op het terrein van Veiling Oost-Nederland in Angeren. De groei van de bank kwam pas goed op gang toen bedrijven en instellingen (o.a. scholen) overgingen op girale salarisbetalingen. In de tijd daarvoor werden de salarissen nog uitbetaald in contanten, via loonzakjes.

Het duurde daarom niet lang of het kantoor aan de Herckenrathweg was toch weer aan de krappe kant. Dat hing ook samen met de uitbreiding van het dienstenpakket met bijvoorbeeld verzekeringen, vakantiereizen, hypotheken en de verhuur van safeloketten.

De familie Rietveld in 1946 met links zoon Ad.

De officiële ingebruikname in 1950 van de Raiffeisenbank aan de Teselaar 61/63 (rechts Gerard Rietveld).

Naar één Rabobank

Terug naar de Bemmelse Raiffeisenbank. In 1930 was Gerard Rietveld kas-sier/directeur geworden. Hij was net als zijn voorganger hoofd van de hervormde school en woonde oorspronkelijk aan het Oude Kerkhof, maar verhuisde in 1950 naar Teselaar 61. In het linker deel van het huis (nu nummer 63) kreeg de bank een onderkomen. Het blad 'De Raiffeisenbode' meldde toen: 'De bank te Bemmelse heeft veel van de oorlog te lijden gehad en eerst thans zal met een nieuw gebouw dit verleden worden afgesloten. Aan de inrichting van het gebouw kunnen de leden bijdragen, waartoe de kassier zo nu en dan bescheiden wijst op de 'collectebus', zijnde een beplakt sigarenkistje, dat al aardig gevuld wordt.'

Begin jaren 60 was Ad, de zoon van Gerard Rietveld, enige tijd directeur. Hij hield kantoor vanaf Teselaar 10 en had aan de kant van de Cuperstraat een aparte ingang gemaakt waar klanten terecht konden voor bankzaken. Na het vertrek van Ad, betrok Willem Komduur het pand als bankdirecteur. Hij bleef in functie tot de fusie in 1972.

In 1964 ging de Bemmelse Raiffeisenbank samenwerken met die in Huissen. Zo ontstond de Coöperatieve Raiffeisenbank Boven-Betuwe die later ook nog bijkantoren had in Nijmegen. Beheerder van het kantoor in Bommel was een tijdlang Theo Peters. Hij kwam behalve in Bommel ook in Huissen voor bankzaken, en had bovendien wekelijks 1 of 2 uur zitting in Angeren, Lent en Ressen.

De Boerenleenbank aan het Mariaplein in Haalderen.

De tijdelijke Raiffeisenbank aan de Loostraat. (Sorry voor de slechte foto.)

In 1972 volgde er weer een fusie. Dit keer met de Boerenleenbank. De twee Bemmelse banken gingen verder onder de naam Coöperatieve Raiffeisen-Boerenleenbank, met als roepnaam Rabobank, gebaseerd op de eerste twee letters van de namen van beide organisaties.

Voor de klanten van de Raiffeisenbank werd de fusie pas echt merkbaar toen ze voor hun bankzaken naar het splinternieuwe Rabobank-gebouw aan de Markt moesten. Daarvoor was hun bank nog korte tijd gevestigd in een soort noodgebouwtje aan de Loostraat.

Eén kantoor aan de Markt

De nieuwbouw van de Rabobank kwam niet uit de lucht vallen. Niet alleen het dienstenpakket was sterk uitgebreid, ook het aantal personeelsleden groeide snel. Bij de komst aan de

Herckenrathweg waren er 3 medewerkers, na de fusie met de Raiffeisenbank was het aantal opgelopen tot 15. Het balanstotaal was in diezelfde periode gestegen van 3 naar 30 miljoen gulden.

Op 10 september 1974 vond de officiële opening plaats van het bankgebouw bij het nieuwe winkelcentrum

De Rabobank bij winkelcentrum de Assenburg aan de Markt in 1974.

aan de Markt. Alle banktechnische voorzieningen waren er op het modernste niveau gebracht. Met spreekkamers, spreekhoeken, een kluis met safeloketten en een nachtkluis. De bank zelf noemde het 'een financiële supermarkt'. Jaren later was echter weer een uitbreiding nodig. Die kwam in 1988. Er werkten toen 31 personeelsleden, bij een balanstotaal van bijna 116 miljoen gulden.

Het zilveren ambtsjubileum van Ben Sloot in 1986 met in het midden zijn vrouw Riet, en links Theodoor Sloot.

Bij het zilveren ambtsjubileum van Ben Sloot in 1986 met in het midden zijn vrouw Riet, en rechts bestuursvoorzitter Rinus Bastiaansen.

In de jaren 70 was de Rabobank overigens niet meer de enige bank in Bemmél. Er waren ook kantoren van de grote banken als NMB (later ING), ABN (later ABN AMRO) en later ook de SNS.

In december 1989 nam Ben Sloot afscheid als directeur van de Rabobank. Hij ontving bij die gelegenheid de gouden eremedaille verbonden aan de orde van Oranje Nassau.

Zijn opvolger - en tevens de laatste directeur van de zelfstandige Rabobank Bemmél - was Corné van Bergen.

Één servicepunt

Na de komst van de geldautomaat in de jaren '80, de betaalautomaat in de jaren '90 en het internetbankieren vanaf 2000, gingen de klanten steeds minder naar het echte bankkantoor. Gevolg was dat veel kantoren sloten, en dat de lokale banken gingen fuseren.

Bemmél ging eerst samen met Angeren en in 1994 met Elst, waardoor de Rabobank Over-Betuwe ontstond. Uiteindelijk fuseerden in 2008 alle plaatselijke banken in de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe onder de naam Rabobank Oost Betuwe, met het hoofdkantoor in Elst.

Nadat eerder al het bijkantoor in Haalderen de deuren sloot, ging op 1 januari 2015 ook het Bemmélse kantoor dicht. Klanten die persoonlijk contact wilden met een bankmedewerker, konden voortaan terecht op het servicepunt

in de Kinkel dat enkele uren per week is geopend.
Sinds 1 januari van dit jaar zijn alle 106 nog bestaande lokale banken van Rabobank gefuseerd tot één financieel concern met één bankvergunning en één balans.

Voor dit artikel hadden we gesprekken met Ben Sloot (oud-directeur van de Rabobank Bommel), Theo Peters (oud-beheerder van de Raiffeisenbank Boven-Betuwe) en met Riek Verburg. Verder vonden we belangrijke informatie in diverse uitgaven van 'De Raiffeisen-bode', 'Nieuws van de Rabobank' (12e jaargang nr. 575, september 1974) en in het boek 'Motor van het dorpsleven' van Ferdinand van Hemmen.

Rabobank

Nostalgie van de RABO bank

Muntvondst op De Boel

Op 23 februari j.l. heeft ons mede-kringlid Paul Oostervink een exemplaar van het tijdschrift *De Beeldenaar* aangeboden aan Willem van de Pol, Richard Rikken en aan het bestuur van de Historische Kring, vertegenwoordigd door secretaris Ben van Orsouw.

De Beeldenaar is een tijdschrift voor numismatiek en penningkunst en in het aangeboden exemplaar staat het artikel 'De muntvondst op De Boel' van de hand van Paul Oostervink.

Over de boerderijen Kleine Boel en Groote Boel die samen ooit het adellijke landgoed De Boel vormden, zijn al verschillende artikelen verschenen in ons kringblad. Voor het septembernummer van 2015 beschreef Paul nog uitgebreid de kleine muntschat van gouden en zilveren munten die in 2004 werd aangetroffen.

Voor *De Beeldenaar* maakte Paul Oostervink een uitgebreid verslag. Daarin komt niet alleen de muntvondst aan de orde, maar ook de geschiedenis en de sloop van beide 19e eeuwse boerderijen en het archeologische onderzoek dat volgde tussen 2004 en 2007.

Het integrale artikel is te vinden op de site van onze vereniging.
www.historischekringbemm.nl

Paul Oostervink (rechts) overhandigt De Beeldenaar aan Ben van Orsouw (foto: Jos Bulters).

Rare vogels: Gradje den Hoan

Eef Damen

Gradje den Hoan is geboren en getogen in de Hel. Hoe dat zo gekomen was, wist hij haarfijn te vertellen via de verhalen van zijn vader en grootvader.

Het Hemeltje

Zijn grootvader had als kind de dijkdoorbraak bij Doornick in 1799 meegeemaakt, waarbij het dorpje door het water werd verwoest. De 17 gezinnen die er woonden, kregen daarna allemaal een stukje grond ter grootte van een halve hectare in eeuwigdurende pacht voor 40 gulden per jaar. De grond was gelegen langs de dijk, wat nu nog De Pas is. Ze bouwden er zelf hun huisjes op, verbouwden hun eigen groenten en fruit, en hadden wat kleinvee. Net genoeg om van te leven, aldus Gradje.

Gradjes overgrootvader werd bedeeld met een puntje grond dat gelegen was aan de dijk richting Nijmegen, direct ná het Hemeltje, dat toen al een herberg was. Dat hoekje werd al gauw de Hel genoemd. Bij hoog water stond alles blank en werden er planken in huis gelegd om droge voeten te houden.

Gradje zei ook nooit: "Ik woon in De Pas," nee, "Ik woon in de Hel."

Het weiland achter het stukje land van Gradje noemde men 'de kale wei', omdat er niets wilde groeien. Bewoners van De Pas gingen er altijd zand halen.

Stroper

Of Gradje nog een andere naam had als 'den Hoan' weet ik niet.

Vermoedelijk was het een bijnaam: hij liep in ieder geval als een haan, met zijn lange benen en een kort bovenlijf.

Gradje had ook nog een zuster. Die trouwde, maar Gradje bleef gewoon in de Hel wonen. Hij was daar 'eigen baas', zoals hij het zelf uitdrukte. Hij was nooit in loondienst geweest, maar

verrichtte wel hand- en spandiensten voor deze en gene.

In de zomer verbouwde hij wat groenten en fruit. Hij had een varken en een geit, een paar kippen en konijnen. Ook stroopte hij; er hing altijd wel een haas of konijn onder het afdak. Een kievitsnest wist hij tot op 200 meter nauwkeurig te traceren.

Het Hemeltje aan de Waaldijk.

'Geld', zo zei hij, 'heb ik niet nodig. Ik heb een zondags pak en een paar schoenen om naar de kerk te gaan en verder wat werkkleren voor door-de-weeks.

Karrensporen

Gradje kon smakelijk vertellen over vroeger. Bijvoorbeeld over de karrensporen op de dijk. Als een karrenspoor te diep was uitgesleten, werden er zware stenen geplaatst die de voerlui dwongen een ander spoor te volgen. De oude sporen konden dan weer worden dichtgemaakt. De jonge Gradje rolde de stenen weer terug en moest vervolgens vluchten voor de zweep van de voerlui die gedwongen waren met hun kar weer door de oude sporen te rijden. Op vrijdag ging Gradje altijd naar de Strang met een groot visnet. De vrijdag was immers de vastendag, waarop een katholiek wel vis, maar geen vlees mocht eten. Zondags ging hij naar de kerk. Hij liep dan op klompen tot bij boerderij de Arend van Koos Tap en trok pas daar pas zijn schoenen aan. Gradje kon overigens niet fietsen. En als iemand daar wel eens iets van zei, dan reageerde hij met: 'Ik beweeg me voort, zoals het hoort!'

Oorlogsjaren

Een leuk voorval speelde zich af tijdens het laatste oorlogsjaar bij Harrie van Meegen die een druivenkas had, en op de grond onder de druiven groenten verbouwde. Op een dag stond Gradje kachelhout te zagen bij Harrie toen er moffen langskwamen om groenten en fruit te vorderen. De Feldwebel groette met de woorden 'Heil Hitler!', waarop Gradje reageerde met: 'Drei liter!' De Duitser verstond het niet en vroeg: 'Was sagen Sie?' 'Kachelhout beste vriend', was het antwoord van Gradje.

Tijdens de gevechten in Bemmelen, die in De Pas begonnen, werd de Hel verwoest, evenals het Hemeltje en negen andere huizen in De Pas.

Gradje woonde nog een tijdje in een noodwoning. Daarna verdween hij en ik heb hem nooit meer gezien.

Het weitje, genaamd de Hel, naast het Hemeltje waar Gradje gewoond heeft.

**Het gouden huwelijk van
mr. Louis Napoleon, graaf Van Randwijck
en
Claire Julie Hélène Philippine jonkvrouw Van Vredenburg
(Deel 2)**

Paul Oostervink

50

Voorwoord

In de collectie munten en penningen van de Historische Kring Bemmel bevindt zich een zogenaamde historiepenning. In eerste aanleg maakt deze penning een ietwat 'smoezelige' indruk, maar bij een nadere beschouwing blijkt het om een huwelijkspenning te gaan.

De penning is een herinnering aan het gouden huwelijk van mr. Louis Napoleon, graaf van Randwijck en Claire Julie Hélène Philippine jonkvrouw van Vredenburg op 25 september 1885. Adri Stuart heeft over Van Randwijck en deze penning al eens een mooi artikel geschreven. (zie kringblad september 2013, pagina 47/49)

Dit artikel gaat over de vinder en schenker, een fraaie afbeelding van deze penning uit de collectie van voormalig topman van Vroom en Dreesman, W.J.R. (Willem) Dreesman (1923-2000) en het epitaaf (grafschrift) van de Van Randwijcks in Nijmegen.

Vinder en schenker

Het relaas begint zo'n dertig jaar geleden toen Hans van den Heuvel in Nijmegen bij laag water van de Waal naar munten ging zoeken. Hij had gehoord dat na de oorlog achter het slachthuis het puin van de gebombardeerde stad had gelegen. Dit puin is later weer verwijderd om te worden vermalen voor de bouw van zogenaamde korrelbetonwoningen. Die woningen staan overigens nog steeds in het

Hans van den Heuvel (1961)

Nijmeegse Waterkwartier; de vinder bewoont zelf ook zo'n woning. Op één van zijn struintochten vond hij de historiepenning. Omdat de Nederlandse en Nijmeegse geschiedenis zijn interesse hadden, ging Hans verder speuren en nam contact op met een in Beek woonachtige nazaat van de Van Randwijcks. Maar deze nazaat schepte hem op een arrogante wijze af door hem door te verwijzen naar een bevriende Nijmeegse juwelier (Steiner), die wel wist wat de penning waard was. Maar daar ging het hem niet om. Als die nazaat enthousiaster had gereageerd, dan had hij die penning kunnen krijgen want het waren tenslotte zijn roots die daarop afgebeeld stonden. De penning heeft hierna zo'n dertig jaar op zolder gelegen. Uiteindelijk werden foto's geplaatst op de Nijmeegse geschiedeniswebsite Noviomagus. Ene Rob Essers reageerde hierop en wist Hans te vertellen dat de Van Randwijcks ook in Bemmelse hadden gewoond.

In 2013 vroeg hij op zijn werk aan zijn Bemmelse collega Ton Knipping (die zei dan altijd 'niet van de bakker') of men in Bemmelse ook een historische site had. Deze collega verwees hem naar de Historische Kring Bemmelse. Al snel werd contact gezocht met Adri Stuart die maar al te graag de penning in ontvangst wilde nemen voor de kring. Adri gaf aan deze penning de volgende dag al te kunnen komen ophalen. Deze positieve reactie beviel Hans van den Heuvel vele malen beter dan de ervaring opgedaan met de arrogante nazaat uit Beek. De volgende dag stond Adri Stuart op de stoep met een leuk plantje als bedankje. Dit gebaar werd door de vinder en schenker erg op prijsgesteld.

Gouden huwelijk

Vanaf het midden van de negentiende eeuw werden huwelijkspenningen met portretten van het bruidspaar "en profil" populair. Meestal staat daarbij de man vooraan. Johan Philip

Menger, de ontwerper van de munt, heeft er in dit geval voor gekozen om Claire Julie Hélène Philipine van Vredenburg vooraan te zetten.

De penning is gemaakt in de uitvoeringen verguld brons, brons en zilver,

waarbij een zilveren exemplaar bestemd was voor het bruidspaar en hun vier kinderen. Deze uitvoering komt dus weinig voor. De bronzen uitvoering zal bestemd zijn geweest voor de bruiloftsgasten. Terwijl de verguld bronzen exemplaren aan andere genodigden gegeven zullen zijn. De penningen zijn geslagen bij de Koninklijke Begeer. De hoge goudprijs in die tijd zal vermoedelijk wel de reden zijn geweest dat er geen gouden uitvoering van deze penning is geslagen.

Gouden huwelijk van mr. Louis Napoleon, graaf van Randwijck en Claire Julie Hélène Philippine jonkvrouw van Vredenburg - 25 september 1885. (Amsterdam Museum, Amsterdam, inventaris nr. PB 465, collectie W.J.R. Dreesman)

De fam. Van Randwijck

Het gouden huwelijksfeest werd op 25 september 1885 in 's-Gravenhage gevierd.

Beeld voorzijde: borstbeelden van graaf van Randwijck en jonkvrouw van Vredenburgch, met muts

Voorzijde omschrift: GOD WAS EN BLIJVE MET ONS *

Voorzijde signatuur: J. P. M. MENDER. F.

Beeld keerzijde: omschrift, lauwerkrans met daaronder tekst

Keerzijde omschrift: MET 4 KINDEREN 3 BEHUWD EN 9 KINDSKINDEREN GELUKKIG EN DANKBAAR GEVIERT *

Keerzijde tekst: GOUDEN BRUILOFT / VAN / GRAAF VAN RANDWIJCK / EN / JVR. VAN VREDENBURUCH / 25 SEPTEMBER / 1885

Materiaal: brons Diameter: 51 cm. Dikte: 0,5 cm. Gewicht: 58,91 gram

Medailleur: Johan Philip Menger (1818-1895)

Onder de halssnede staat de naam van de vervaardiger van de penning:

J.P.M. MENDER F.Johan Philip Menger (1818-1895) was beeldhouwer, medailleur, tekenaar, stempelgraveur en graveur.

In 1845 was hij graveur aan de Rijksmunt en de 'eerste' medailleur aan de Rijksmunt te Utrecht.

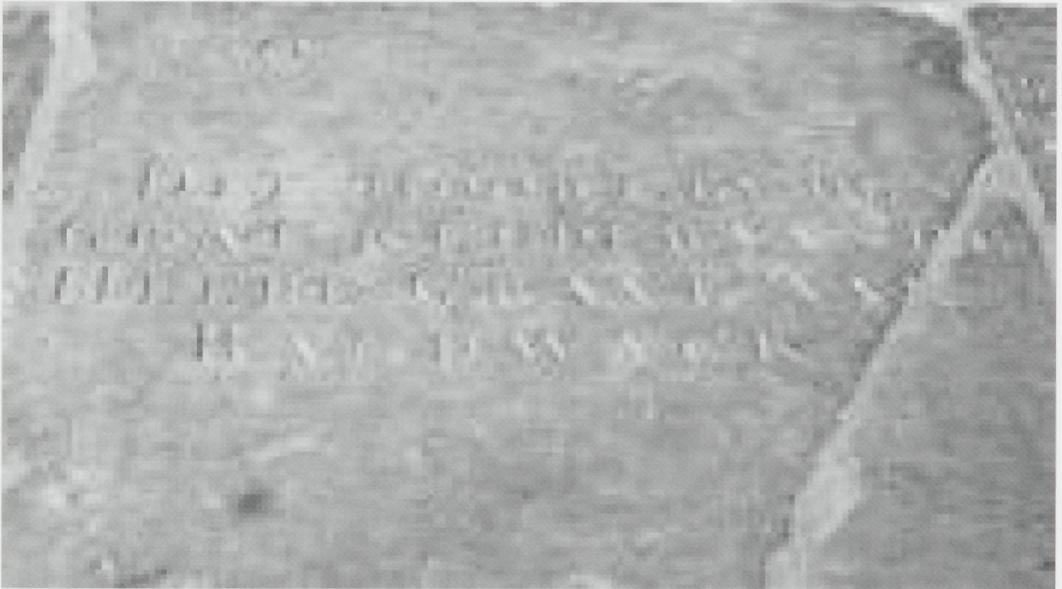
Achter zijn naam is nog de letter F toegevoegd. Dit staat voor het Latijnse woord "Fecit" en betekent "hij heeft het gemaakt".

De zilveren uitvoering is slechts een enkele keer verkocht voor 200 euro. De bronzen penning daarentegen voor 100 euro. De bronzen vergulde penning komt men nog regelmatig tegen in veilingen. De laatste keer was dit bij

Schulman BV uit Amsterdam, in veiling 332, van 6 en 7 november 2009. De penning in de kwaliteit 'prachtig' bracht 80 euro op, inclusief opgeld.

L.N van Randwijck (1807-1891) (Photographie Frederich Brandseph, Stuttgart - Datering 1860-1875. Annotatie op achterzijde: Comte de Randwyck. Albuminedruk, papier op karton, staande rechthoek 99 x 60 mm)

Deksteen grafkelder van de Van Randwycks

Nawoord

In de Stevenskerk te Nijmegen is nog de deksteen van de grafkelder van het adellijk geslacht Van Randwyck aanwezig. Het begraven in kerken is echter bij Koninklijk Decreet in 1829 verboden en bijzettingen hebben er sindsdien niet

meer plaatsgevonden. De grafkelder zelf is geruimd tijdens de restauratie in de jaren zestig van de vorige eeuw.

Louis Napoleon van Randwijck overleed op de leeftijd van 84 jaar te 's-Gravenhage op 4 december 1891. Hij is dus niet bepaald 'in de wieg gesmoord', maar het predicaat 'rijke stinkerd' heeft hij nimmer verworven.

(De uitdrukking 'rijke stinkerd' stamt nog uit de tijd dat rijke lieden zich in de kerk lieten begraven. Door ontbinding steeg na enige tijd een onaangename geur op uit het graf, temeer omdat de dekstenen natuurlijk niet luchtdicht afsloten.)

Dokter Horrevorts

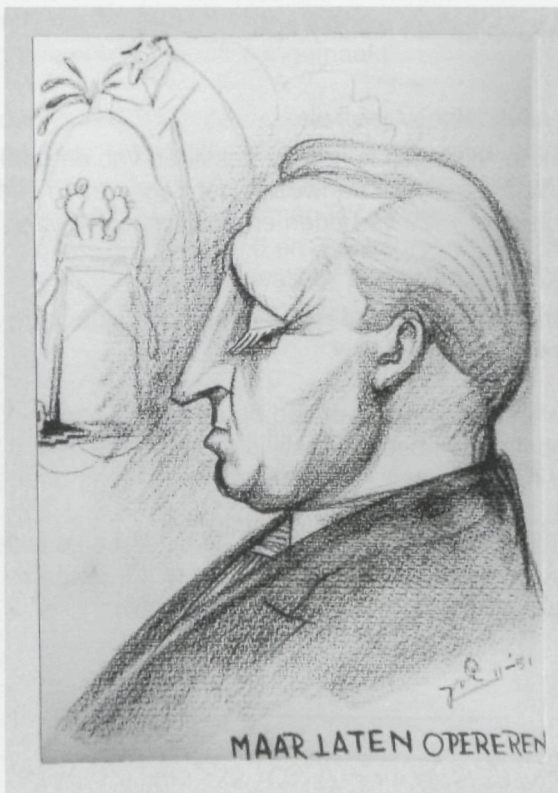
Op de laatste pagina van het vorig kringblad plaatsten we een karikatuur van de vroegere Bemmelse huisarts Horrevorts. We kregen daarop onderstaande aanvulling van Henk Wierink.

Dokter Horrevorts ging in 1952 uit Bommel weg. Hij was een gewaardeerd lid van de Mannensoos. Bij zijn afscheid in stijl op 27 december 1952 werden de gedichten van mijn vader en de tekeningen van Van Eijdsen uit Nijmegen met veel plezier ontvangen.

Mijn vader is wekenlang met die kenschetsen op rijm bezig geweest. Hij liep de hele dag met een groen schoolschrift in de hand en noteerde meteen alle invallen. Ik meen zelfs, maar dat weet ik niet zeker, dat hij alles zingend presenteerde. De melodie was een bekende meezinger uit die tijd.

De zanger van dit schone lied,
vergeet beslist zijn lijfarts niet.
Een kalme en markante kop
met een felle kuif er bovenop.

Bij hem piep je er niet zomaar tussenuit,
want hij prikt en vilt en naait en spuit.
En weet hij niet meer wat of hoe,
dan stuurt ie je naar de snijer toe.

Tentoonstelling '200 jaar Nederlands'

De Historische Kring Huessen besteedt dit jaar met een tentoonstelling extra aandacht aan het feit dat in 1816 de Pruisische enclaves in Gelderland werden overgedragen aan het Koninkrijk der Nederlanden.

In 2016 is een deel van het huidige Gelderland 200 jaar Nederlands. Het gaat daarbij om gebied dat meestal al vanaf de middeleeuwen bezit was van de hertogen van Kleef en later van de keurvorsten van Brandenburg en koningen van Pruisen. In de Betuwe zijn dat de stad Huissen, in de Liemers de stad Zevenaer en de dorpen Oud-Zevenaar, Duiven, Groessen, Loo en Wehl. Eeuwenlang vormden zij enclaves in Gelders gebied.

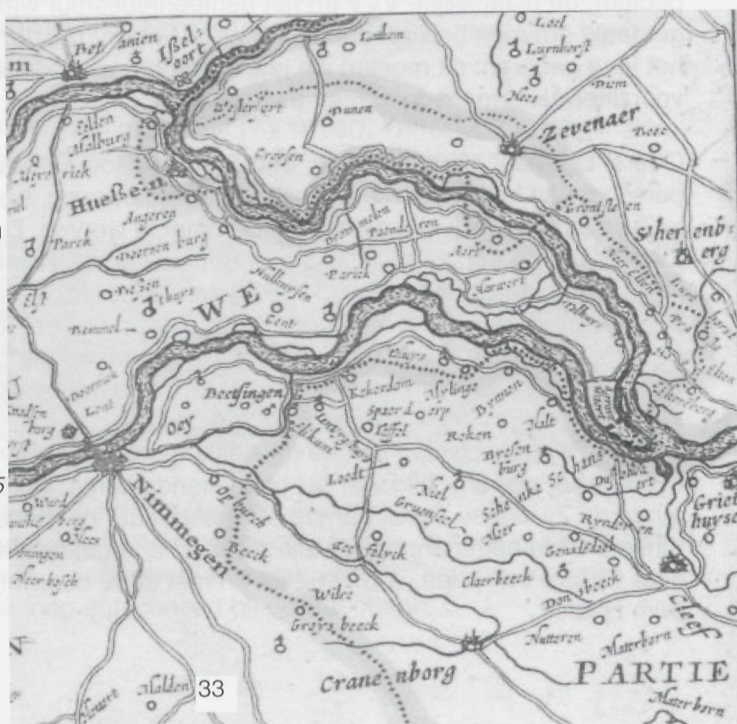
De stad Huissen en de omliggende Ambten Malburgen en Huissen, zijn dit jaar dus twee eeuwen Nederlands.

In het Stadsmuseum Hof van Hessen is rond dit thema een expositie ingericht waarbij speciaal aandacht wordt geschonken aan een deel van de voor-geschiedenis: de periode van 1795 tot 1815 met onderhandelingen, oorlogen en uiteindelijk de overdrachten in 1816 en 1817. Verder is te zien, wat er in Huissen zoal veranderde in die jaren.

De expositie '200 jaar Nederlands' loopt tot 15 augustus 2016. De entreekosten zijn voor niet-leden van de Kring Huessen €1,50 per persoon.

Het Stadsmuseum Hof van Hessen is gevestigd aan de Vierakkerstraat 39. De openingstijden: zondag, dinsdag, woensdag, donderdag en zaterdag van 13.00 tot 16.30 uur. Op vrijdag van 10.00 tot 16.30 uur. Meer informatie: www.huessen.nl.

Op deze kaart uit 1635 is bovenaan met stip-pellijn de Kleefse enclave van Huissen (Huessen) tot Zevenaer (Zevenaer) zichtbaar.

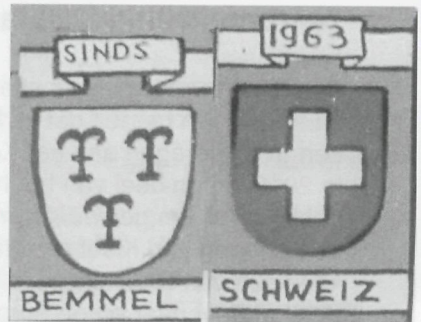
25 jaar Zwitserse Week in vogelvlucht

Hans Stoffels

Hoe het begon

In 1963 had de Nijmeegse Politie Kapel Harmonie Wädenswil uit Zwitserland uitgenodigd om tijdens de Vierdaagse het Zwitserse wandellegioen te begeleiden. Door de drukke werkzaamheden van de politie lukte het niet om alle Zwitserse muzikanten onder te brengen.

Theo van Rossem, getrouwd met Berna van Loon (beiden woonachtig in Bemmelen en destijds werkzaam bij de Nijmeegse Politie) was muzikant bij de Nijmeegse Politiekapel. Hij nam contact op met zijn schoonvader Gerard van Loon. Die kwam in actie, samen met mij en al gauw waren er een twintigtal muzikanten bij gastfamilies in Bemmelen ondergebracht.

Wädenswil, het eerste Zwitserse muziekkorps dat in Nijmegen tijdens de Vierdaagse optrad, kwam uit dankbaarheid naar Bemmelen om een concert te geven bij de Kinkelenburg. Ze werden door burgemeester W. van Elk op gemeentehuis de Kinkelenburg ontvangen.

Wijlen Gerard van Loon (een bekende Bemmelaar op cultureel en muzikaal gebied), de plaatselijke VVV en het gemeentebestuur waren zo enthousiast gemaakt dat men besloot om bij elkaar te komen. Op deze bijeenkomst werd het idee geboren: dit moeten we jaarlijks doen, en onder leiding van VVV-voorzitter Akkermans toog men aan het werk.

Oberst Leutnant Herbert Alboth, een Zwitserse journalist en in Nijmegen als perschef van het Zwitserse Marschbataillon aanwezig, werd bereid gevonden in Zwitserland muziekkorpsen voor Bemmelen te werven. Daarnaast gaf hij in Zwitserland de nodige publiciteit aan Bemmelen en de Nijmeegse Vierdaagse. Deze taak bleef hij tot en met 1988 trouw uitvoeren.

Bijgestaan door Gerard van Loon, de VVV-bestuurders Eugene van de Sandt, Jos Straten en de Onderbrengingscommissie die bestond uit mensen van ESKA en UDI, werd de organisatie ter hand genomen voor 1964.

De grote wapenschilden van de muziekkorpsen die in Bemmelen zijn geweest, evenals het wapenschild van het bezoekende korps, worden ieder jaar gedurende de Zwitserse Week aan de slotgrachtmuur bij gemeentehuis de Kinkelenburg opgehangen. Ze zijn met de hand geschilderd. Tot en met 1981 door Gerard van Loon, van 1982 tot en met 2003 door mij en daarna door Wim Haafs.

Zwitserse Weken vanaf 1963

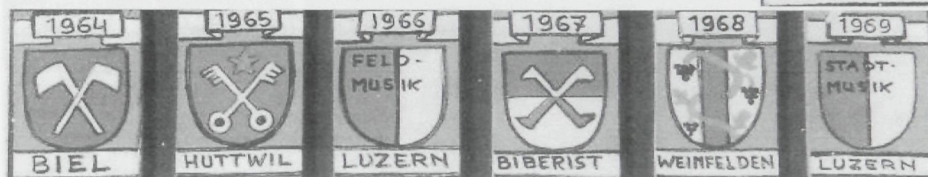
In 1963 de eerste met Harmonie Wädenswil.

In 1964 een Zwitserse Week met Stadtmusik Biel

In 1965 Stadtmusik Huttwil

In 1966 Feldmusik Luzern

In 1967 Harmonie Biberist

In 1968 Musikgesellschaft Weinfelden

In 1969 Stadtmusik Luzern

In 1970 Stadtmusik Winterthur

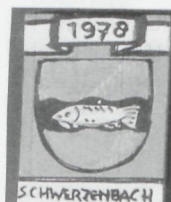
In 1971 Feldmusik Sarnen

In 1972 kreeg de VVV de organisatie niet rond en werd Stadtmusiek Kloten afgezegd. Helaas geen Zwitserse Week dus in dat jaar.

Een aantal mensen van Eska en UDI vormde echter nog datzelfde jaar de stichting 'Zwitserse Week Bemmél'. Zij slaagden erin om dankzij de goede kontakten Stadtmusik Huttwil uit te nodigen om in mei een vierdaags bezoek aan Bemmél te brengen.

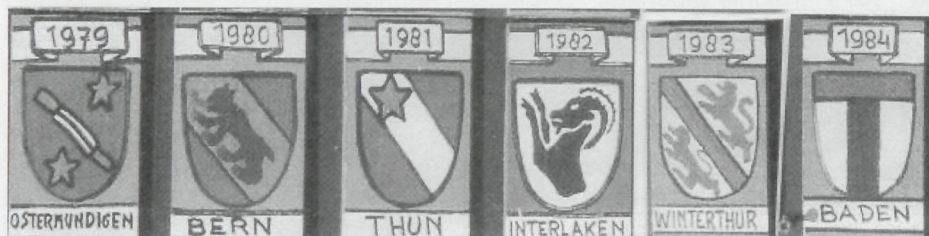
Het stichtingsbestuur bestond uit mijzelf (voorzitter), Wim Kersten (vicevoorzitter), Wim Haafs (penningmeester) en Frans van Gelder (secretaris).

Ter gelegenheid van Bemmél 800 kwam in 1978 Musikgesellschaft Schwerzenbach voor de tweede keer naar Bemmél. Zij schonken een klok voor het carillon en gaven 's avonds nog een concert bij de Rabobank.

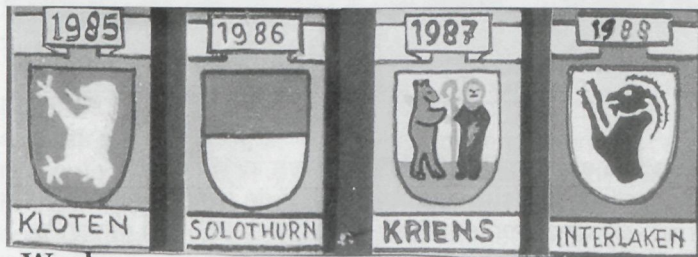
In 1979 vertrok vanuit Bemmél een bus met 70 gastgezinnen voor een tegenbezoek aan het Wallise Glis dat in 1978 in Bemmél was geweest. Men organiseerde er een Hollandse Avond én een Zwitserse Avond.

1980 Kanton Polzei Bern-1981 militair Spiel Thun-1982 Interlaken-1983 Winterthur- 1984 Baden

In augustus 1984 was Glisshorn uit Glis voor de tweede keer in Bemmél omdat Bemmélse Manon Ebberts trouwde met muzikant Spooner uit Glis. In een grote optocht ging het gezelschap met muziek door het dorp naar de kerk voor de trouwmis.

Het hele gezelschap in de lepenlaan, met links, net buiten beeld, het huis van de ouders van Manon.

1985 Kloten
1986 Solothurn
1987 Kriens
1988 Interlaken

1988: 25 jaar Zwitserse Week

Om het jubileum te vieren werd een jubileumcommissie samengesteld met Peter van Brakel (voorzitter), J. Lintsen, T. Loohuis, H. Natrop, A. van Appeldoorn, Th. Gunsing en C. de Jong.

De jubileumcommissie:

(staand) Jan Lintsen, Tom Loohuis, Henk Natrop, Albert van Appeldoorn, Theo Gunsing, Cor de Jong en Peter van Brakel, (zittend) Frans van Gelder, Hans Stoffels en Wim Haafs.

Musikgesellschaft Interlaken kwam naar Bemmelse. Zij brachten een vaandelgroep mee in de historische kledij van alle Zwitserse kantons. Verder Jodelkoor Oberland Chorly-Alphorns, Trio Schwyzer Orgeli, Fahnenschwinger, Rugenbrau Bierbrouwerij uit Interlaken met een biertap, rode en witte Zwitserse wijnen, kruisboogschietkraam en een raclettekraam. En uit Nederland kwamen de Boerendansers uit Vragender.

Alle muziekkorpsen die in Bemmelse waren geweest, hadden een delegatie naar dit feest afgevaardigd. Ze kregen een herinneringsvaantje tijdens de receptie, en in het Wapen van Bemmelse werd hen een diner aangeboden.

Armin Baur, al eerder (in 1981) in Bemmelse als dirigent met Militair-Spiel Thun en bekend als componist van Zwitserse marsmuziek, dirigeerde ter ere van mij tijdens het galaconcert in de kerk als Uraufführung (première) de door hem gecomponeerde mars 'Die Schweiz grüßt Bemmelse' waarin het Bemmelse volkslied was verwerkt. Deze mars wordt nog steeds elk jaar aan het in Bemmelse te gast zijnde korps uitgereikt.

25 Jahre Schweizerwoche Bemmelse 1988

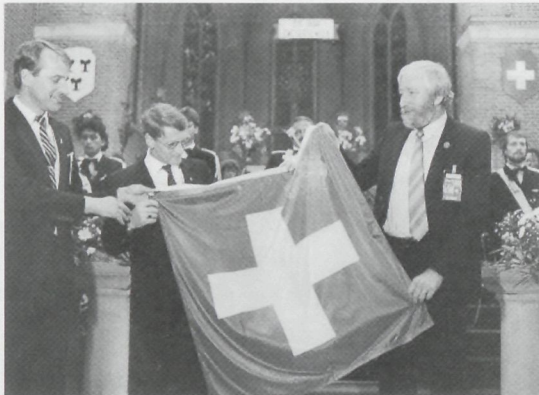
Direktions-
Stimme

Die Schweiz grüßt Bemmelse

Marsch von
Armin Baur

Dem Präsidenten Hans Stoffels gewidmet

37

Aanbieding 100 Zwitserse vlaggen door Zwitserse korpsen.

Eregast Herbert Alboth en ik als voorzitter werden door burgemeester Bergamin benoemd tot ereburgers van de gemeente Bemmelen.

Benoeming tot ereburger. V.l.n.r.: Frans van Gelder, ereburger Herbert Alboth, burgemeester Bergamin, ereburger Hans Stoffels en Wim Haafs.

De uitgebreide zondagmiddagshow van Musikgesellschaft Interlaken kreeg op maandag zijn vervolg. Het feest op de Markt ging de hele week door. Gast'host' Peter Siperda bewaakte alle avonden en nachten de opgebouwde stands en iedere avond waren veel gastgezinnen en dorpsgenoten aanwezig, met muziek van de Ländlerkapel uit Interlaken.

Het bleef de hele week aangenaam weer en men kon genieten van het Rugenbraubier en van de lekkere rode en witte Zwitserse wijnen die waren meegebracht uit Interlaken.

In dit jubileumjaar droeg ik het voorzitterschap van het stichtingsbestuur over aan Wim Haafs. Th. Gunsing werd penningmeester en Frans van Gelder bleef secretaris. Het bestuur benoemde mij tot erevoorzitter.

Bijzondere mensen voor de Zwitserse Week **Gerard van Loon**

Stimuleerde gemeentebestuur en VVV om te starten met de Zwitserse Weken als blijvend evenement in Bemmelen. Schilderde tot en met 1981 ieder jaar de grote wapenschilden van de Zwitserse Muziekkorpsen die Bemmelen bezochten. Hij was ook de bedenker van het Bemmeltje en was ereburger van de gemeente Bemmelen. Hij overleed in 1982.

Burgemeester Mr. Jhr. E. van Nispen tot Pannerden

Vanaf zijn start in Bemmelen (september 1965) tot januari 1985 was hij, samen met zijn echtgenote, grote fan en stimulator van de Zwitserse Week. Ieder jaar op de dinsdagavond ontvingen zij het bestuur van de Zwitsers, samen met bestuur van de Zwitserse Week bij hen thuis. Dit bleef een traditie tijdens zijn burgemeesterschap.

Burgemeester Mr. H. Bergamin

Onthulling bord Schweizer Platz in 1988 (links de burgemeester van Interlaken, rechts burgemeester Bergamin).

Burgemeester Bergamin gaf vanaf zijn aantreden in maart 1985 de Zwitserse Week in Bemmelen een flinke zet voorwaarts en steunde als Nederlander-Zwitsers de organisatie van de Zwitserse Week met veel enthousiasme. De Zwitserse Week kreeg daardoor steeds meer bekendheid. Met de burgemeester van

Interlaken onthulde hij bij het gemeentehuis de 'Schweizerstrasse' en de Markt werd tijdens de Zwitserse Week omgedoopt tot 'Schweizer Platz'. Pas in 2001 gaf hij de sleutels van de gemeente over aan dhr. Persoon. Hij had enorm veel verdiensten voor de Stichting Zwitserse Week.

De veranderingen

Na deze eerste 25 jaar werd doorgegaan met het organiseren van de Zwitserse Week.

In de loop der jaren veranderde het stichtingsbestuur van samenstelling. De aankomst van de Zwitserse muzikanten werd verplaatst van de zondag naar de zaterdag. Door de veranderingen in de organisatie van de Vierdaagse, waren er in Bemmelen steeds minder mogelijkheden om op de zondag iets te organiseren.

De concerten van dinsdag en donderdag vervielen; daarvoor in de plaats kwam het Galaconcert op woensdagavond in de kerk.

In het traditionele weekprogramma veranderde maar weinig.

Van TAVENU tot Sportclub Bemmél 100 jaar voetbal in Bemmél

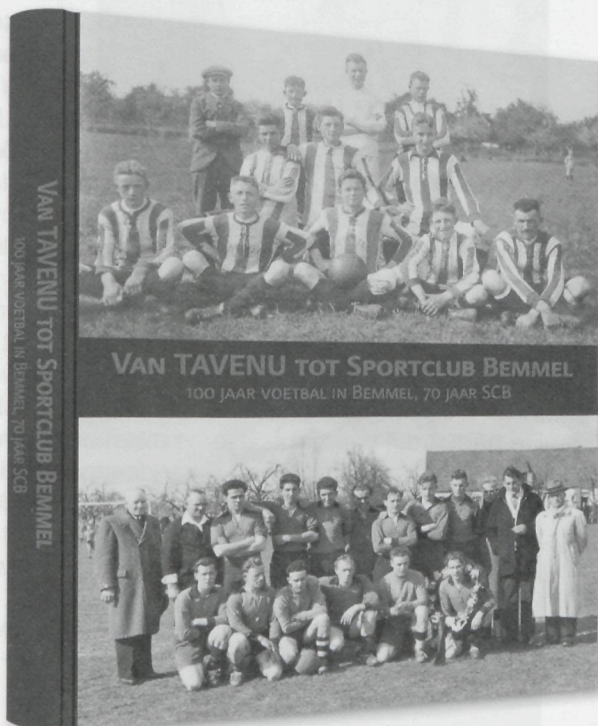
Helgo Borgers

Voetbalclub Bemmél (SCB) bestaat dit jaar 70 jaar. Ter gelegenheid van dit lustrum verschijnt er in juni een historische jubileumuitgave. Een boek dat overigens verhaalt over 100 jaar voetbal in Bemmél, omdat er reeds in 1916, in een weiland van Pauwels op De Heuvel, tegen een leren knikker werd getrapt. De eerste naam van Sportclub Bemmél was TAVENU wat staat voor Tot Aangenaam Vermaak/Verpozing en Nuttige Uitspanning.

De animators

Het boek (ruim 250 pagina's, fullcolour, groot formaat) heeft de titel Van TAVENU tot Sportclub Bemmél en is geschreven door auteur Michel Bongers. Hij werkte bijna een jaar aan dit boek en kreeg daarbij ondersteuning van Helgo Borgers en René Bremer. De voetbalclub, zoals we die nu kennen, Sportclub Bemmél, is opgericht op 9 januari 1946 in de sacristie van de Sint Donatuskerk. De grote animators hiervan waren de gebroeders Nol en Piet van 't Hullenaar, Tunnis Spanbroek en kapelaan Van der Voort. Bij die eerste oprichtingsvergadering waren destijds zo'n dertig jonge voetballers aanwezig.

Het dorp had toen 5 jaar zonder voetbal gezeten omdat in 1941 de toenmalige voetbalclub in Bemmél was opgeheven. De club, destijds Serto genaamd, had in de oorlogsjaren nog maar 20 leden en men wilde zich niet conformeren aan een verordening van de bezetter om meer grip op de sportclubs te krijgen. In overleg met kapelaan Schweigmann, de geestelijk adviseur van de voetbalclub, trok toenmalig voorzitter Gé van Loon in 1941 de stekker uit de vereniging. Het Bemmelse voetbal heeft dan al een zeer boeiende vooroorlogse geschiedenis achter de rug.

Weiland

Zoals gezegd, begon men op De Heuvel te voetballen. De initiatiefnemers daarvan waren Bernd Francissen (de vader van Ben Francissen) en Piet Rikken, de vader van Albert Rikken. De club vertrok al rap (plusminus 1920) naar een ander veld. Tegenover de tramremise aan de Karstraat lag een weiland van Gerard Rijssenbeek. Op dit weiland werd lang gevoetbald. Bekende voetballers uit die tijd waren Harry Havekes (had een café/bakkerij tussen de dijk en de NH kerk, aan het Oude Kerkhof), Gerard (De Smaal) Rikken, Rinus (De Boengs) Rijcken, Bernard en Nol Gaertner (melkboeren), Gerard (De Meelmuus) Derksen uit de Molenwei, Frans Derksen (van café 't Centrum aan de Dorpsstraat) en Frits Derksen (bakker aan de Molenwei).

TAVENU

In die twintiger jaren van de vorige eeuw was Bemmelo een belangrijk centraal tramstation, omdat bij de Remise diverse tramlijnen bij elkaar kwamen. Aangezien het veld van Rijssenbeek tegenover dit tramstation lag, werden hier ook regelmatig wedstrijden van andere clubs gespeeld. Het ging dan meestal om wedstrijden die op neutraal terrein moesten worden afgewerkt. De allereerste vereniging (TAVENU) onderging in die twintiger en dertiger jaren diverse malen een naamsverandering waarvan de belangrijkste Certo en later Serto waren. Namen die naar alle waarschijnlijkheid een religieuze oorsprong hebben, omdat Certo het Latijnse woord is voor Zeker, maar het zou ook kunnen duiden op de eigen naam van Paus Pius X (Giuseppe Sarto). Er ontstonden in het dorp ook allerhande concurrerende clubjes zoals onder meer KMD (Klein Maar Dapper), DVS (Door Vriendschap Sterk), Juliana, Beatrix, SDO (Sport door Oefening) en later EVV (Elf Vlugges Ventjes). Opvallend was dat de meeste voetbalactiviteiten voortkwamen uit de Papenstraat/Karstraat, De Plak en het Vossenhol. Er werd op diverse plekken gevoetbald. In het boek is een grote historische overzichtskaart van Bemmelo opgenomen met alle voetballocaties (15 in totaal).

Katholieke geestelijkheid

Het boek besteedt ook extra aandacht aan de typische bijnamen van de voetballers. Tot de jaren zestig was Bemmelo nog een relatief klein dorp met een aantal kinderrijke families. Om iedereen uit elkaar te kunnen houden, kreeg menig een een koosnaam. Enkele bekende bijnamen van voetballers zoals we die nu nog kennen zijn De Schoes (Henk en Toon Bruining), de spekreuker (Grad Graven), Bennie Bonnesoep (Ben Jansen), Majje Peters (Hemmie/Herman Peters).

Opvallend is dat de katholieke geestelijkheid zich jaren nadrukkelijk met de Bemmelse voetbalclub heeft bemoeid. Tot eind jaren zestig is er een geestelijk adviseur (de kapelaan) aan de club verbonden. Van kapelaan Van Jaarsveld (vijfde jaren) is bekend, dat hij op zijn motor (een 350cc Jawa)

regelmatig naar de uitwedstrijden reed. Zijn baas (Deken dr. Mulder) kwam ook wel eens kijken. Hij reed op een Solex en van hem is het verhaal bekend dat hij zijn gemotoriseerde fiets in brand stak, toen hij met een aangestoken lucifer wilde kijken of er nog benzine in de tank zat.

De kapelaan attendeerde het bestuur tijdens een jaarvergadering eind jaren veertig ook op het gegeven, dat de club de katholieke identiteit trouw moest blijven. Slechts 2 procent van het aantal leden mocht bestaan uit leden van een andere, religieuze, signatuur. Een en ander leidde er in die jaren toe dat sommige protestantse jongens moesten wachten eer ze bij de club mochten worden opgenomen. Saillant detail was dat de (katholieke) Sportclub Bemmelt de grootste sportieve successen boekte aan de hand van notabene een protestantse trainer; Cor Hendriks maakte de club eind jaren zeventig, begin jaren tachtig, drie keer op rij kampioen. De aanvoerder en absolute leider van dat elftal was Mart Burgers, telg uit een echt Bemmels voetbalgeslacht.

Feest der herkenning

Het boek Van Tavenu tot Sportclub Bemmelt gaat niet zozeer in op de sportieve successen, maar plaatst het voetbal vooral ook in een sociaal, maatschappelijke context. Zo hing aan de gevel van de Végé-winkel van Nol van 't Hullenaar (begin van de Dorpsstraat) en aan de gevel van kapper/tabakswinkel Theo (Theetje Schaop) Graven (ook in de Dorpsstraat) lang een informatiebord met daarop de voetbalmededelingen. Later kwam deze informatiekast te hangen bij een andere echte SCB-aanhanger; Wim (De Stuver) Roelofs. Het boek verhaalt ook over Jo (Bobby) Schaeffer die vroeger als taxi optrad om Bemmelse voetballers bijvoorbeeld weer naar de kazerne te brengen, waar ze gelegerd waren. Of over Piet (Stekeltje) van 't Hullenaar, die jaren als terreinknecht met bats en emmer door het dorp fietste om het veld in orde te maken. Of over Geert (De Kromme) van Huet, die als bestuurder jaren leiding aan de club gaf en in de eindjaren veertig de Bemmelse jongens, die gelegerd zijn in Nederlands-Indië op de hoogte houdt met het blaadje Van Huus Uut. Of over dokter Van Hesteren die als een soort exclusieve clubarts aan SCB verbonden was en de spelers verbood om 's -winters in de manege (Dorpsstraat) te trainen.

Van Tavenu tot Sportclub Bemmelt is een feest van herkenning voor elke inwoner van Bemmelt en een must voor iedereen, die begaan is met het Bemmelse voetbal. Op vrijdag 3 juni zal het boek worden gepresenteerd aan de "oudgedienden" en leden van Sportclub Bemmelt. Eén dag later vindt de officiële overhandiging van het eerste exemplaar plaats en is het boek voor eenieder verkrijgbaar. Het boek is nu al voor € 20,- te bestellen via de website van Sportclub Bemmelt of via een inschrijfformulier te verkrijgen bij de Coöp, de Jumbo of Sportvillage.

De Website en Facebook

Jos Bulters en Charles Derksen

Van de Facebookpagina "je bent een Bommelaar als" kan vermeld worden dat de belangstelling nog steeds toeneemt. In de maanden januari, februari en maart 2016 had iedere foto een gemiddelde van 2.712 kijkers, 52 "vind-ik-leuk's" en 19 reacties. Uitschieters waren foto's met 3.867 kijkers, 75 "vind-ik-leuk's" en 27 reacties. Leuk ook is te zien dat de kijkers over de hele wereld zitten. We krijgen bijvoorbeeld reacties uit Nieuw Zeeland, in de persoon van Hans Zurné. Wie kent hem nog?

Tóch moeten jullie nog meer reclame maken voor "de Bommelaar." Er zijn nog steeds mensen die een soort angst hebben voor Facebook. Wijs ze erop dat ze via onze site "historischekringbommel.nl" vrij op "de Bommelaar" kunnen rondkijken. Daar hoeft je géén Facebook-account voor te hebben. Je kunt dan alleen niet reageren, maar dat is niet zo erg.

Wat betreft de site van de Historisch Kring geldt dat we in de 2e helft van 2015 op een paar bezoeken na de 16.800 gehaald hebben. Dat betekent dus dat, als deze trend zo doorzet, we per jaar meer dan 33.000 bezoekers op onze site kunnen verwelkomen.

Gemiddeld zitten we dit jaar zelfs al op gemiddeld ruim 3200 bezoekers per maand.

Ook is het leuk om te weten dat 72% van de bezoekers ons direct weet te vinden, 16% via andere pagina's zoals Facebook e.d. en 14% via zoeksystemen zoals Google en Bing.

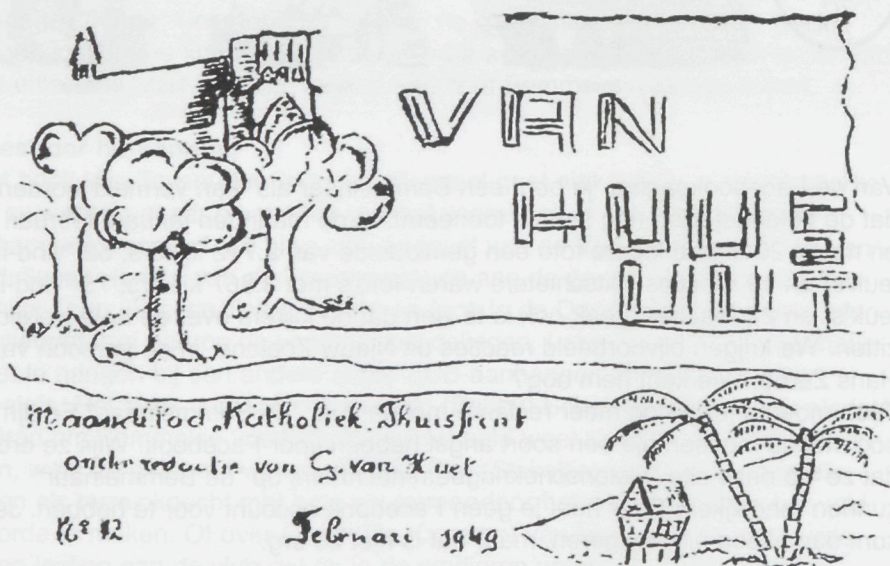
Recent is onze site van nieuwe software voorzien. Dat is natuurlijk aan de buitenkant zichtbaar, maar de belangrijkste vernieuwingen zitten eigenlijk onder de motorkap. Films, presentaties, design en toepassingen komen nu veel beter uit de verf.

Van Huus Uut (8)

Adri Stuart

Van Huus Uut is het maandblad van het katholiek thuisfront waarmee de jongens uit Bommel en Haalderen, die naar Indië uitgezonden waren voor de politionele acties, op de hoogte gehouden werden. "Van Huus Uut" is uitgegeven vanaf 1947 tot en met mei 1950.

Deze aflevering bevat enkele artikelen uit het februarinummer van 1949.

Beste Jongens van Bommel

"Van huus uut" dat begin December 1948 gereed was voor verzending per luchtpost en door de omstandigheden per boot de reis naar Jullie maakte, zal onderhand wel in Jullie bezit zijn.

Ik, van mijn kant, vind het wel jammer, dat op het krantje nog geen antwoord is binnengekomen. Was het brievenhoekje naar Jullie zin? Schrijft gerust, als Jullie iets op of aan merken hebben. Ik ben heus wel voor verbetering vatbaar. Van de 38 jongens hadden ditmaal slechts 10 aan Thuisfront geschreven. Denkt niet, wat geeft Thuisfront om een brief van mij. Neen hoor, dan hebben jullie het glad mis. Wij stellen Jullie schrijven zeer op prijs, al is het nog zo kort.

De 1e brief, die binnenkwam, was van **Martien Fleuren**. Zeg Martien wat had je deze keer prachtig postpapier! Van ganser harte hoop ik, dat de goede wensen daarop, ook voor jou in vervulling mogen gaan. Ja, ik kan me zo levendig voorstellen, dat Je vurigste wens is, een spoedige en behouden thuiskomst. Met mijn kinderen op school bid ik dagelijks het mooie gebedje voor onze mannen en jongens in Indië. Dus, houd moed!

Wim Nas. Jouw briefje met je wens in telegramstijl werd natuurlijk ook gewaardeerd. En wat een moderne klok had je er bij getekend! 2 minuten vóór twaalf zat je zeker met een lekker borreltje voor Je, om het middernacht, op het geluk van het nieuwe jaar te ledigen. Heeft Bets Je al geschreven over eene nachtelijke wandeling op Vrijdag, 12 Februari? We waren beiden op een toneelavond van de katholieke Kunstkring te Nijmegen. De uitvoering was tegen 12 uur pas afgelopen, zodat we de laatste bus niet meer konden halen. Ons besluit was gauw genomen; kuiten werden gesmeerd en daar gingen de twee sportieve vrouwen in de richting van Bommel. Kwart voor twee waren we thuis en Je kunt begrijpen dat we die nacht geslapen hebben als rozen. Doe Je het ons na? Je lange brief van 23 Januari ook ontvangen. Hartelijk dank!

A. Hendriks. Op de 1e plaats kom ik je namens Thuisfront van harte feliciteren met je bevordering tot soldaat 1e klasse. Wie weet, misschien breng je het nog wel zover als je lotgenoot, de soldaat 1e klasse, Wim de bruin, uit Haalderen. Natuurlijk heb je al wel gehoord of gelezen, dat hij door H.M. de Koningin benoemd is tot Ridder in de 4e klasse van de Militaire Willemsorde, de hoogste onderscheiding voor Moed, Beleid en Trouw. Wat zal Haalderen pronken met zo'n dorpsgenoot!

Henk Lintsen. Fijn Henk, dat het pakje naar de zin was. Op de eerstvolgende vergadering van Thuisfront zal wel overlegd worden, wanneer er weer een verzonden kan worden. Vorige week was ik nog even bij Vader en Moeder. Allen maken het best, hoor! Jij denkt zeker, dat wij hier op 't moment koude dagen hebben. Zo'n winter als we nu hebben, heb ik nog niet gekend. Op sommige dagen hebben we het mooiste lenteweer. Bij Leenders op de Plak bewonderde ik vorige week een grote rij bloeiende sneeuwklukjes.

Jan Derksen. Ook voor jou onze hartelijke gelukwensen, wie weet, wordt de vergissing op het adres nog werkelijkheid! Sergeant Derksen klinkt niet onaardig. Dat je vroegere buurman, W. Bouwman, horlogemaker, ernstig ziek is, weet Je wellicht nog niet. Hij ligt in het Canisius Ziekenhuis. Op 't ogenblik is er wel enige verbetering in de toestand. Met Sloot, die sinds 3 Januari ook ziek is, gaat het gelukkig vooruit. Rust en nogmaals rust is het advies van de dokter.

A. Verweijen. Zo Bertus, ik vind het fijn, dat ik m'n buurjongen ook eens kan schrijven. Natuurlijk heb je liever een briefje van Je meisje, maar van een bekende klant van je vader, zul je hoop ik, een krabbeltje ook wel op prijs stellen. Gelukkig, dat het briefverkeer nu weer normaal gaat. Deze keer zal het krantje dan ook wel spoedig in jullie bezit zijn. De nieuwbouw van broer Henri schiet buitengewoon op. Deze week komen hoogstwaarschijnlijk de pannen er op. Dan het binnenwerk! Einde Juli, begin Augustus hoopt de familie het nieuwe pand te kunnen betrekken.

W. Houterman (Zandsestraat). Wat heb Jij het op Celebes als tuinman toch best! 't Is werkelijk een goede leerschool voor je. Van Vader heb ik laatst 14 frambozenstekjes gekregen. Ik heb ze in m'n tuintje gezet. Je Vader zal binnenkort komen kijken of ik zijn voorschriften heb opgevolgd. Mettertijd kom jij maar eens "Zandsestraatse frambozen" op "Wilberma" eten.

H. Burgers. In jouw omgeving is het niet zo erg pluus, hoor. Maar Henk, houd moed. Woensdag 23 Februari begint hier de parochieweek (hernieuwing van de missie) en daarbij sluit aan het Veertigurengebed, dat op 1 Maart 's avonds gesloten wordt. Mooie dagen om nog eens extra aan onze jongens in Indië te denken. Komt er bij jullie in het kamp nog al eens een aalmoezenier? Onze wensen voor het nieuwe jaar heb je zeker wel ontvangen?

L. Hartjes. De laatst gedateerde brief, 23 Januari was van Jou. Het Thuisfront vindt het heerlijk, dat de pakjes zo goed aankomen (behoudens een enkele uitzondering) en dat de inhoud naar wens is. Wie had kunnen denken, dat een zakkammetje in een etui zo'n welkom ding zou zijn. Fijn, dat Je te velde ook nog netjes gekapt wilt zijn! Dat pleit werkelijk voor ons, Hollanders. Hoe maakt je broer Harrie het? Hij is niet zo actief met schrijven als jij. De jongens, die niet geschreven hebben, wensen wij ook het allerbeste en weet alle 38 hartelijke gegroet van de leden van R.K. Thuisfront, maar bijzonder van de bewoonster van "WILBERMA".

Soldatennieuws

Wim Stoffels van de Goederenhandel, die in December als parachutist de operatie bij Djokja meemaakte is weer terug in Bemmél.
Bennie van Meurs en Jo de Man zijn onlangs ook naar Indië vertrokken terwijl Jozef Reijnen onze belangen mede gaat behartigen in onze West.

WIST JE 'T AL???

OPENING NIEUWE ZAAK .

Piet Peren heeft een nieuwe zaak geopend in het pand, hoek Loostraat - Vossenhol (pand vroeger bewoond door Demon). Dit is een zaak op een voor ons nieuw terrein, nl. een winkel in verfwaren, behangselpapieren enz.

KERSTBOOMFEEST.

De K.A.B. heeft een mooi Kerstboomfeest georganiseerd in zaal Gademan voor de schoolgaande kinderen van de leden der K.A.B. De kinderen werden getraceerd. Er was een grote verlichte kerstboom aangebracht en de kinderen hebben o.l.v. Mej. Miep van Duren, Bets Derksen en de Heer Joh. Bus twee toneelstukjes opgeleverd, die er zijn mochten.

WERKEN EN WELDOEN.

Onze toneelvereniging W. en W. hebben traditie getrouw op 2e Kerstdag het toneelspel "De Vrouwe Maria" opgevoerd, een mooi vissersspel in drie bedrijven. De Bezoekers hebben kunnen genieten van goed toneelspel.

OORLOGSTUIG.

Toen jullie nog in Bemmelen waren, heb je natuurlijk allen wel eens een of ander gevonden, munitie of iets dergelijks. De mijnopruimingsdienst is verschillende keren in touw geweest en de zaak zou wel opgeruimd zijn. Een arbeider der E.K.V. merkte echter in een sloot nabij de veiling enkele projectielen op. Dit bleek bij nader onderzoek geen enkelen te zijn, maar na veel

baggeren werd gevonden: 1221 stuks 2cm- granaatjes, 6 handgranaten, 5 granaten en een grote hoeveelheid kogels. Dit had tot ontploffing moeten komen.!!

Achtergebleven oorlogstuig

AANRIJDING.

In de Zandsestraat nabij Meuleman heeft M.K. uit Wijchen een wielrijder aangereden, die naderhand aan de bekomen verwondingen is overleden. De chauffeur had de brutaliteit om door te rijden. Het slachtoffer was een zekere Neijenhuis uit Huissen.

UITVOERING WILGRIM.

De zangvereniging heeft ons een prachtige avond bezorgd. Er werden enkele zangnummers ten gehore gebracht, maar de hoofdschotel was de opvoering van de operette "Cauber Elsje". Over deze operette is lang gesproken en zal velen nog lang in herinnering blijven. Het was zo mooi en alles werd zo schitterend gespeeld, dat Wilgrim hiervoor alle lof verdient.

Een aardige geste was het van de leden van Wilgrim om zelf prijzen te kopen en deze op de uitvoeringsavond te verloten, ten bate van wie?? Natuurlijk voor jullie. Vinden jullie dat geen prachtig idee?

KOLDER EN WITTE BOONTJES.

Deze gekken naam houdt in een revue opgevoerd door Bemmelse ingezetenen o.l.v. de heren Wierink, Akkermans en Busser bij gelegenheid van de elfde verjaardag van Prinses Beatrix. Ook zij mochten veel succes oogsten. Het initiatief was van de Oranjevereniging.

MUZIEK.

De harmonie uit Leuvenheim, die ook vorig jaar hier is geweest ter verzorging van een concert ten bate van U.D.I., is op Zondag 20 februari jl. weer hier geweest en hebben Bemmelse laten horen hoe of het moest. Ook financieel is U.D.I. er beter op geworden. Dit is maar goed ook, want U.D.I. kan de centjes goed gebruiken. We hopen, dat onze harmonie weldra in de gelegenheid is zelf een avond te verzorgen.

E.H.B.O.

Harmonie UDI kort vóór de oorlog.

Onze E.H.B.O.-vereniging bloeit. Vrijdag 18 Februari jl. hebben 16 kandidaten examen gedaan en hiervan slaagden er 14. Een mooi resultaat hè? Eerstdaags zal een grote propaganda-avond worden gehouden.

Bemmelse plaquettes

Paul Oostervink

1. Een plaquette op de Poll

Archeologisch onderzoek Liduinaterrein

Vanwege bouwtechnische gebreken en te dure onderhoudskosten werd de oude pastorie op "de Poll" afgebroken (1). In 1961 werd besloten tot de bouw van een nieuwe pastorie en in dat jaar werd voor een bedrag van 125.000 gulden een nieuwe pastorie gebouwd, met ruimtes voor een pastoor en twee kapelaans.

Abraham De Haen, pentekening van het landhuis "Pollenbeering" (1730)

Rooms-katholieke pastorie (1950)

Het archeologisch onderzoek van het voormalige Liduinaterrein werd uitgevoerd door het Bureau Archeologie Gemeente Nijmegen (2) in de periode 20 januari 2003 tot 25 maart 2004. Dit onderzoek stond onder leiding van Jan Thijssen en Jeroen Wildenberg, die van hun bevindingen verslag hebben gedaan tijdens de tweede thema-avond van de Historische Kring Bommel op 22 mei 2007. Van deze bijeenkomst is door Marc Kocken (3) reeds uitvoerig verslag gedaan.

Luchtfoto van het Liduinaterrein en omgeving (1950)

Overzicht van de opgraving in westelijke richting (2004)

Naast een omvangrijke hoeveelheid aardewerk, zijn er op het opgravingsterrein in totaal 64 munten en penningen gevonden. De oudste daarvan is een bronzen sestersius van keizer Antonius Pius (138-161 na Chr.), geslagen te Rome omstreeks 140/144 na Chr. Daarnaast veel buitenlandse munten, provinciale en van het koninkrijk. Maar één van de topvondsten van de opgraving is een tinnen plaquette. Deze versierde schijf is mogelijk te dateren in de zeventiende eeuw en toont een bijbelse scène te weten de kennismaking tussen Rebecca en Eliëzer.

Plaquette met een bijbelse afbeelding

Een plaquette is een platte afbeelding in reliëf. Dit betekent dat, hoewel de afbeelding zelf plat is, een gedeelte hiervan, zoals de uitlijning of de letters, verhoogd of verdiept zijn. Een plaquette kan gemaakt zijn van metaal, kunststof of steen, waarin het schrift of de afbeelding wordt gegoten, gegraveerd of geslagen.

Tinnen plaquette

Kunststof afgietsel hiervan

Deze tinnen plaquette met een doorsnee van ruim 8 cm toont dus een bijbelse scène namelijk de kennismaking tussen Rebecca en Eliëzer. Deze fraai versierde schijf is zeer waarschijnlijk oorspronkelijk als muurversiering gebruikt. Later zijn de randen omgebogen en is de schijf mogelijk als kapje, schepje of zelfs als asbakje gebruikt.

Huwelijks plaquette

Wanneer er een tweede plaquette met afbeelding of tekst als keerzijde aan wordt toegevoegd - veelal door soldering -, verkrijgt men een plaquettepenning.

In de tweede helft van de zeventiende eeuw komt een mengvorm van de algemene en bijzondere huwelijkspenning tot stand: gegoten of geslagen algemene penningen, zonder aanduiding van bepaalde personen in voorstelling of tekst, maar met ruimte in cartouches, op banderolles of in de afsnede voor gegraveerde namen en data. Ook kon er op een (leeg gelaten) rand een zogenaamd randschrift, een inscriptie (met betrekking tot de echtlieden), worden gegraveerd.

Zilveren huwelijk van Francois Wijnants en Alida (Aeltje) Essings te Amsterdam (1680) (Teylers Museum, Haarlem, TMNK 00984a)

De algemene huwelijkspenning met christelijk element "Rebecca en Eliëzer bij de bron" is een door Johannes Lutma vervaardigde algemene huwelijkspenning, waarbij alleen nog een tekst in de rand gegraveerd behoefde te worden. Op de voorzijde is het beeld te zien van een vrouw (Rebecca) die een dorstige man (Eliëzer) aan een bron laaft. Op de achtergrond kamelen. Het gegraveerde omschrift luidt: OP SILVER BRUYLOFT VAN FRANCOIS WYNANTS EN ALIDA ESSINGH ZYNDE 24 MAERT 1680.

Het beeld op de keerzijde betreft een gehelmd familiewapenschild met acanthusbladeren en het gegraveerde omschrift * VOOR VYF EN TWINTIGH

Bemmelse plaquettes

JAER DAT SIG FRANCOIS VERBONT IN DE ECHT MET ALIDA BEDUYT DEES SIVERE RONT.

Deze gegoten en gegraveerde plaquettepenning met een diameter van 66 mm is te dateren in 1680.

2. Mijn plaquette

In 1998 was ik in training voor de marathon van Rotterdam en in de voorbereiding pasten de voorjaarslopen van ATC De Sprinters uit Bemmelse hier goed in. Het waren rustige zondagmorgenlopen door de polder van Bemmelse. En na afloop van de 4e loop mocht ik als aandenken een fraaie en artistieke plaquette in de kleur groen ontvangen. Voor mij een aangenamer blijk van waardering en aandenken dan de gebruikelijke linten of de 'blikken' medailles.

ATC de Sprinters Bemmelse

Op de voorzijde het beeld van zes hardlopers naar links gaande met het opschrift ATC DE SPRINTERS ? BEMMEL. (4) De keerzijde een vlakke ondergrond met daarop een papieren sticker en de tekst HARTELIJK DANK VOOR UW DEELNAME / Wissing Sport Voorjaarslopen '98 / ATC "De Sprinters" / Bemmel 29-3-'98. De handtekening van Henk van Meurs.

Het ontwerp is van Henk van Meurs (5) en dit keramisch (6) aandenken is in een hoeveelheid van 200 exemplaren (diameter $\pm$ 97,03 mm / gewicht 272 gram) gebakken bij Het Ambacht te Haalderen.

In de periode 1997-1998 organiseerde de ATC De Sprinters 4 trimloopwedstrijden. Voor elke trimloop ontving de deelnemer 1 muntje. Bij de laatste trimloop - de Bemmelloop - was Henk van Meurs persoonlijk aanwezig om de plaquette te signeren.

Dankwoord

Dank gaat uit naar Joop Dahm van de ATC De Sprinters voor de medewerking en verkregen informatie.

(1) J.R.A.M. Thijssen en J.J.A.J. Wildenberg, Opkomst en ondergang van het leengoed De Poll en Benyngen. P.20.

(2) J.R.A.M. Thijssen en J.J.A.J. Wildenberg, Opkomst en ondergang van het leengoed De Poll en Benyngen, 2007. ISSN 1873-829X.

(3) Historische Kring Bommel, Jaargang 17, nr 3, september 2007, Marc Kocken, Archeologie op "De Poll, p.30-35.

(4) b.o.d. De Sprinters, voorheen ATC De Sprinters, hardloop- en skeelervereniging uit Bommel, opgericht in 1983.

(5) Henk van Meurs (23-11-1937 tot 07-08-2007) geboren in Bommel en woonachtig op Het Bosch, was van beroep kunstschilder, die met klei, beton, latex en chamotte werkte. Typering van zijn werk: muurreliëfs, muurschilderingen en reliëfs. Hij genoot in 1965 zijn opleiding aan de Academie van Beeldende Kunst en Nijverheid Arnhem. Ook is hij enige tijd werkzaam geweest bij Het Ambacht Haalderen.

(6) Keramiek is een materiaal dat noch een metaal noch een polymeer is. Voorbeelden van keramieken zijn aardewerk, steengoed en porselein, maar daarnaast valt ook te denken aan glas, diamanten, supergeleiders en implantaten. Keramiek ontstaat door verhitting (in bijvoorbeeld een oven), soms in combinatie met druk, waarbij minimaal twee elementen aanwezig zijn. Eén van deze elementen is non-metallisch en de ander mag zowel metallisch als niet-metallisch zijn (Bron: Wikipedia).

Henk van Meurs

Schenkingen

Willem van de Pol

Afgelopen jaar ontving de historische kring de volgende schenkingen.
Met dank aan de gulle gevers!

dhr. H. van den Heuvel, Nijmegen: penning gouden bruiloft graaf van Randwijck en jonkvrouw Van Vredenburg 25 september 1885, brons 50 mm.

dhr. Ch. Derksen, Bommel: wandbord: 1x fam Derksen, 1x wapen Bommel, 4x Bommel, 2x wandtegels

dhr. Ch. Derksen, Bommel: aquarel Kinkelenburg (ingelijst) door C.J.L. Arts te Nijmegen (bruikleen)

dhr. H. de Winter, Huissen: dvd Betuweland Producties. Presentatie boek De Heuvel te Doornenburg 27-06-2014

dhr. R. Rikken, Bommel: boek Vincentius-jubileum 1853-1928, feesten Donatusparochie 1946, kalenders 1993-2007

dhr. R. Rikken, Bommel: folder Rijksmonumentenlijst 1988 Betuwe, muurschilderingen NH Kerk J. Belonje, VVV-fietsroute

dhr. R. Rikken, Bommel: afbeelding in klei van De Kinkelenburg. Ontwerp Joep van Merwijk (?)

dhr. R. Rikken, Bommel: oorlogskranten (herdrukken) in 5 cassettes

dhr. R. Rikken, Bommel: schoolbel meester Hoedemaker, onderwijzer Donatusschool

dhr. F. Teunissen, Bommel: 6 dvd's hoofdzakelijk over De Sprinters, kopiëren waarna retour

dhr. F. Teunissen, Bommel: 6 dvd's. 4x De Sprinters, 1x Oranje Comm., 1x Bevrijdingsdag

dhr. F. Teunissen, Bommel: 11 jaar Narrenspiegel Henk van Gend 1982-1992

mevr. C. Sommers-Roelofs, Bommel: foto's waaronder ingelijst (6)

dhr. S. Wierink, Haalderen: opgevouwen oude krant uit 1896 gevonden bij verbouwing De Kleine Lucht

mevr. E. van Duren-Wierink, Bommel: sets knopen w.o. slopenknopen, linnenknopen en jonggezellenknopen

mevr Ten Berge, Steggerda: Mariabeeldje van de fam. Houterman (via Hans Hoen HK Huissen)

dhr. De Ruijter, Bommel: Gulden pony boek, schaal 25 jaar ponyjaarmarkt (1857-1982)

dhr. M. Brochter, Utrecht: plantekeningen gehele IJssellinie (koude oorlog)

Historische Kring Gendt: plantekeningen oude gemeente Bommel

J. Belonje: VVV fietsroute

mevr. Rotmans-Rensen, Arnhem: 5 bidprentjes en 1 herinneringsprentje

Historische Kring Angeren: bidprentjes, overlijdensadvertenties, krantenartikelen

dhr. J. Costermans, Bommel: bel boerderij De Leenkuil

mevr. B. Derksen, Bommel: brief over Fransje Derksen 19-3-2012, 3 bidprentjes

dhr. J. Buys, Bommel: strijkbout (oud model) met sluiting in de vorm van een haan

Historische Kring Huissen: collectie bidprentjes

dhr. L. Heijmen, Bommel: o.a. De slag per dag 1944-1945, Kerkenpad 1994, Stenen en brood.

dhr. P. ten Westeneind, Bommel: ruiters voor hangmappen ca 75 stuks

Voorbehoedmiddel tegen de **KALFZIEKTE**
prijs per flesch f 0.80.

Voorbehoedmiddel tegen de **VARKENSZIEKTE**
of **VLEKKENTISCHUS**, prijs per pak f 0.80, bij
inzending van postwissel op postzegels a f 1.10
franco door het geheele rijk.

Beide Geneesmiddelen zijn om hunne zekere
werking, zuiverheid, meerdere sterkte en goed-
koopere prijzen, verre verkieselijk boven alle andere
praeparaten die als zoodanig aanbevolen en in
den handel worden gebracht. Zijn daardoor zeer
aanbevelenswaard en mogen bij geen veelhonder
ontbreken.—Tevens voorhanden **KAASTREMSEL**,
KAAS- en **BOTERKLEURSEL**, en **MIDDEL** tot
het droogmaken der koeijen.

W. H. M. VAN CRIMPEN,

Apotheker en Chemist, Molenstraat Nijmegen.

o. a. verkrijgbaar.

Arnhem, J. Th. HEUVELS,
Nieuwe Kraan.
Bemmel, Mej de Wed. J.
G. VAN OFFENRAAIJ.
Bergharen, J. KERSTEN.
Doornenburg, F. SMITS.
Elst, HENDRIKS in het
Fortuin.

Elden, J. VAN GENDT
(aan de Koeweij)
Gent, H. LIPPES (Veerman)
Kekerdom, H. VAN DORP.
Lobith, G. HEGEMAN.
Tiel, A. VAN OFFERDEN

TE KOOP

een aantal **Roode Bessenstruiken**
van het bekende **Hoornsche** soort, 1-, 2- en 3-jarig,
franco Arnhem of Nijmegen.
Franco te bevragen bij **B. POLMAN, Huis Bemmel.**

AARDAPPELEN. ONTVANGEN:

Een partij puike **OVERMASCHJE JAMMEN**. Monsters
worden op aanvraag aan huis bezorgd.
Te bekomen bij **J. H. IBES, Lagemarkt, Nijmegen**,
en bij **P. BOUWENS** te Bemmel.

Asperges.

Zoo juist ontvangen de eerste bos, der
van vorige jaren zoo gunstig bekende over-
heerlijke

BETUWSCHE ASPERGES,

gekweekt door den Heer **NATROP** te Bemmel.
Van af **Zaterdag a.s.** geregeld dage-
lijksche aanvoer.

Minzaam aanbevelend,

Wed. DE HEUR,

Aardappelen, Groenten, Vruchten, etc.
Scheidenm. gas 51. Telefoon 599.

Ook vee wordt te koop aangeboden en niet alleen op de jaarlijkse paarden-
markt, maar ook via veilingen.

VERKOOPING

van eene schoone partij

Stier- en Maalkalveren

op **Dinsdag 21 Oct. 1890**, des middags **12 uur**
ten huize van den heer **R. SANDERS** te Bemmel.

Betaling **1 Mei 1891** ten kantore van den ad-
ministrateur **W. JANSSEN Gz.** te Lent.

TE KOOP

Een **zware dragende KOE** die zeer veel
melk geeft. Uitgeteld **1 Februarij a. s.**
Te bevragen bij **Gebr. VAN ERP** te Bemmel.

PAARDEN- EN VEEMARKT TE BEMMEL,

op **Dingsdag den 29. Augustus 1882.**
Lijngeld wordt niet geheven.

Personeel

Ook in die tijd hebben bedrijven personeel nodig. Soms wordt via advertenties gevraagd naar sollicitanten, soms ook bieden die zich aan.

LEERHANDEL.

Een JONGELING, 19 jaren oud, eenigen tijd in het vak geweest zijnde, zoekt plaatsing, zonder salaris.
Brieven franco letter B, Hulppostkantoor Bemmel.

SCHILDERS.

Gevraagd: een **Schildersknecht**; voor geruimen tijd VAST WERK.

Zich te vervoegen in persoon bij W. H. VAN DER SANDE, Mr. Schilder te Bemmel.

1 à 2 Schildersknechts gevraagd.

H. KNIPSCHEER te Bemmel.

Rampscenario's

Niet alles verloopt altijd even voorspoedig. Vaak wordt het resultaat van investeringen en hard werken teniet gedaan door omstandigheden van buiten af, zoals slecht weer, ziekten en dergelijke.

EEN BEKWAAM

Bakkersknecht

wordt gevraagd door P. J. HENDRIKS te Bemmel, om terstond in dienst te treden.

Uit het naburige Bemmel wordt ons gemeld dat zich ook boven die gemeente een hevig onweder ontlastte; de bliksem sloeg in den korenmolen van den heer Kerkhofs, gelukkig zonder brand te veroorzaken; de molen is echter zoodanig beschadigd dat de werkzaamheden moeten stil liggen.

* BEMMEL, 21 Aug. Ook in onze gemeente is de gevreesde varkensziekte uitgebroken. Reeds verscheidene zijn door verbranding onschadelijk gemaakt; nog worden dagelijks gevallen aangegeven.

— Onder Dieren is in den IJssel gezonken, tengevolge van het onstuimige weêr, het schip *Savona*, geladen met stenkolen, eigenaar W. Jansen, te Bemmel. De opvarenden zijn gered.

Productprijzen

Helaas zijn evenals tegenwoordig de prijzen van agrarische producten en vee niet altijd even hoog, maar schommelt de productprijs afhankelijk van kwaliteit en vraag.

Tiendrecht

In die tijd bestond tot 1 januari 1909 nog het zogenaamde tiendrecht. Dit houdt in dat van de opbrengst van een grondstuk 10% moest worden afgedragen aan de eigenaar van de grond. Deze kon dat recht voor een of meerdere jaren verkopen en vaak wordt het tiendrecht dan geveild.

Bij grote stukken grond wordt het tiendrecht in delen verkocht. Hiervoor wordt het grondstuk verdeeld in blokken en is sprake van blokkentiendrecht.

— Het tabaksgewas te Bemmel leverde groot, uitgewassen aardgoed. Het zandgoed laat, wat de kleur betreft, wel wat te wenschen over. Bestgoed is dun, fijn en goed van kleur. Van oude tabak bleven hier nog 150,000 halve kilo's van het 1887. gewas onverkocht; het werd door de planters zelven gebroeid. Te Valburg en Dodewaard bleven nog 120,000 halve kilo's tabak in handen der planters. Zuigers zijn er dit jaar zeer weinig.

BEMMEL, 2 Aug. De openbare verkoop van appelen en peren van onderscheidene boomgaarden had gistermiddag plaats. De opbrengst was minder dan men zich had voorgesteld. Als oorzaak hiervan kan men aangeven: 1o de malaise, die zich ook in den handel van deze producten openbaart; (zoo heeft een groot fruithandelaar nu reeds aangenomen te leveren 100 Hectoliter jutteperen voor f 1.50 per Hectoliter); 2o de mindere grootte der vrucht.

— Hedenmorgen waren aan de veemarkt alhier 230 stuks, waaronder 60 vette ossen, aangevoerd. De prijzen waren als volgt: vette koeien f 150 tot 170, malen f 105 tot f 135 en drachtige koeien f 175 tot f 195 per stuk.

De eerste en tweede prijs viel ten deel aan den heer Wesels te Kekerdom; en de grootste aanvoorders met 19 stuks, waren de gebroeders Wolf te Bemmel.

De handel was levendig en vele kooplieden tegenwoordig.

§ § De Notaris J. STOLK te Bemmel, zal, op § Donderdag den 19. Augustus 1880, bij **inzel** en op Donderdag den 2. September daarna, bij **toeslag**, telkens des voormiddags ten 11 ure, ten huize van S. VAN ERP te Bemmel, namens de Erven van Mej. de Wed. P. T. WELLEN,

VERKOOPEN:

Het REGT van TIENDHEFFING uit LANDERIJEN onder Bemmel, zijnde de zogenaamde Mariendaalsche en een gedeelte van de Burgers of Brakelsche Tienden.

In 2 perceelen en massa.

Gemiddelde opbrengst over de laatste 5 jaren f 305.
Inlichtingen zijn te verkrijgen bij voornoemden Notaris.

BERICHT VAN INZET.

De drie **TIENDBLOKKEN**, genaamd **het Rossenzandsche, het Strijdhagensche en het Kattelegersche blok**, behorende tot de zoogenaamde **Tengnagelsche Tienden** onder **Bemmel**, in vorige Couranten breeder omschreven, zijn ingezet en thans met de hoogen gebracht als volgt:

Het Rossenzandsche blok op f 2800; het Strijdhagensche blok op f 5100; het Kattelegersche blok op f 4500 en de Massa op f 12796.

De **toeslag** zal, ten overstaan van den Notaris **STOLK** te Bemmel, plaats hebben op Donderdag 5 October 1882, ten half 2 ure, ten huize van **S. VAN ERP** te Bemmel.

Dekgeld

Tot slot kan men, ook als je over een goede hengst beschikt, deze ter dekking aanbieden en daar wat extra's mee verdienen.

De hengst „JAAP”

staat ter dekking bij
Mejuffrouw de Weduwe **JANSSEN**,
Wagemansbouwing te Bemmel, tot 1 Mei
a.s. Vervolgens te Lent op 't Vischveld.

DEKGELD 10 GULDEN.

Epiloog

Het lezen van oude kranten is een spannende bezigheid, die een goed inzicht geeft hoe in het verleden de mensen leefden en hoe alles in een dorp als Bemmel reilde en zeilde. Interessant zijn de namen van oude huizen en hofsteden, weilanden en akkers en van de straten in het dorp. Namen waarvan er vele niet meer bestaan of veranderd zijn. Ook leer je de namen van de oude families kennen, families waarvan de nazaten veelal nog steeds in Bemmel wonen.

Historische Kring Bommel

Bommel

Haalderen

Ressen

Secretariaat: Ben van Orsouw Postbus 219, 6680 AE Bommel
secretaris@historischekringbommel.nl
NL39RABO 010 57 26 443
Bankrekening: Rabobank Bommel
Internetadres: <http://www.historischekringbommel.nl>
Kringlocatie: De Kinkel - 1e verdieping, Van Ambestraat 1 Bommel
Openingstijden: Dinsdag van 10.00 - 12.00 uur.

Bestuur:

Voorzitter: Gijs Bouwman Klappenburgstraat 1 N, 6681 XN Bommel
0481-462709 voorzitter@historischekringbommel.nl

Secretaris: Ben van Orsouw Meander 119, 6681 TC Bommel
0481-462705 secretaris@historischekringbommel.nl

Penn.meester: Wim Bouwman Brouwerslaan 23, 6681 EB Bommel
0481-463994 penningmeester@historischekringbommel.nl

Bestuurslid: Theo Peren Gildemeestersplein 86, 6826 LN Arnhem
026-3612990

Bestuurslid: Charles Derksen Meander 113, 6681 TC Bommel
0481-463852 c.derksen37@chello.nl

Bestuurslid: Maria Loonen Flierenhofstraat 26 6681 BZ Bommel
0481-462745 maria.loonen@planet.nl

Bestuurslid: Herman Teunissen Woerdsestraat 9, 6684 DL Ressen
0481-462336 hteunissen@hetnet.nl

Redactie:

De redactie wordt gevormd door:
René Haegens, Maria Loonen en Charles Derksen.
Kopij en andere berichten kunnen worden ingeleverd bij hen via:
redactie@historischekringbommel.nl

Lidmaatschap Historische Kring Bommel.

Deze uitgave wordt gratis verspreid onder de leden van de kring.
Aanmelding voor een lidmaatschap kan geschieden bij het secretariaat.
De contributie bedraagt € 17,50. per jaar;
tweede en volgende gezinsleden betalen €5,=.
Cadeaubonnen waarmee u familie, vrienden of bekenden een lidmaatschap van een jaar kunt schenken, zijn verkrijgbaar bij de secretaris.

The first part of the report deals with the general situation of the country. It is a very interesting and informative study of the country's development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material. The report is well written and is a valuable contribution to the study of the country's development.

The second part of the report deals with the economic situation of the country. It is a very interesting and informative study of the country's economic development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material. The report is well written and is a valuable contribution to the study of the country's economic development.

The third part of the report deals with the social situation of the country. It is a very interesting and informative study of the country's social development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material. The report is well written and is a valuable contribution to the study of the country's social development.